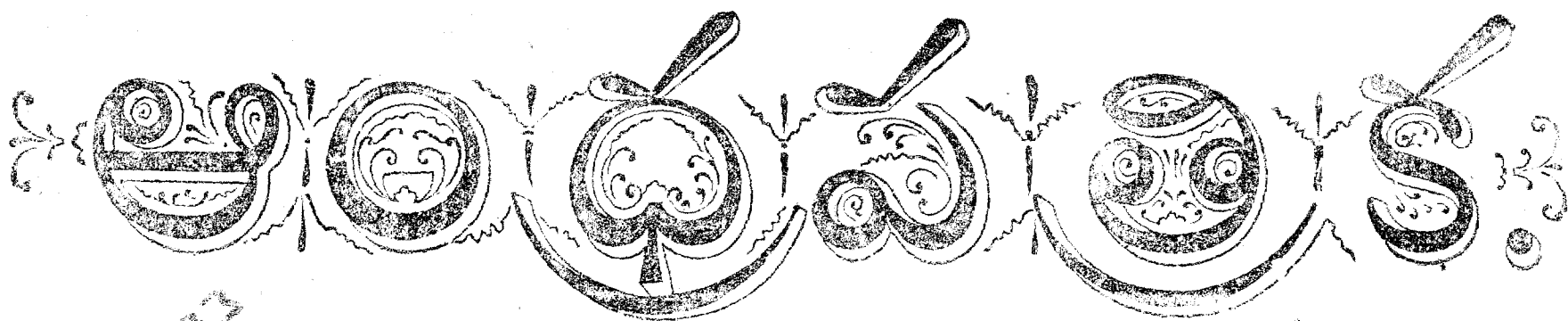

Telephone No. 544.

310733

(ప్రతి దినము వకటిం పఱబడును.

సంగ్రహము ౧౦

ద థి ర్వా రి నా మ స ం వ త్స ర ము, అశ్వీజమాస బహుళ అష్టమి ర.

నందిక ౧౭౫

అవ్వు తాంజనము అన్ని నోవ్వులకు మంచిమందు

అన్యతాంజనము గాయము వుండక

ఘనశూన్యనమః

చక్కని చట్ట లో నహా నీనా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిచిహ్నము. అమృతాంజనము అన్నిసొత్తలకు సిద్ధామృతము, అమృతాంజనము అమృతశ్రద్ధాహానిక. మామమందుగాదు నకలమందులవలన గూనిముగిలగును. మంచభాషలోని మాచిలోనిక నివాసముగలుగనుఅమృతాంజనము జగత్ప్రఖ్యాతివలన దేశమునందంతయు విలసిల్లె.

అమ్మ తాంబూలము పిచో, బొంబాయి, రోజు నెం. 7 శంఖ శిల్పి వీధి, మదరాసు.

CALENDAR AMRUTANJAN CALENDAR

The picture of "SITA MAHADEVI in the pleasure garden of RAVANASURA"

Painted by Mr. Mullar the famous German artist is printed in colours in this Calendar.

1924 ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సర్వేక్షణ సంస్థ 1924

సుప్రసిద్ధులగు జర్నలిస్టుల కారులయిన ముల్లరుగారిచే వ్రాయబడిన

“రావణాసురుని యుద్ధానవసమందలి సీతామహాదేవి”

పటము రంగులతో ముద్రింపబడి యున్నది.

కృష్ణాంధ్ర 1-3 వల 0-4-0.

ద్వి. పే. నంబ 0-6-0.

వెంటనే | వాసికొనవలెను.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

మీరు డెజిటల్ నబ్బును ఉపయోగించితిరా?

లేకపోయిన, యిప్పుడే ^{బు} ఉపయోగించును. | పారంభిస్తును.

తెలుపు, పరిశోధిత, రసము, మున్నగువాటికి పేరు పోయినది.

శ్రీ య్యలు పశుధర్మము, తెలుపు, మహానవోత్సవ సమ్మిల్ వాడవలె నని సలహా నిచ్చుటను జ్ఞప్తియందుంచుకొనుట.

ఉప్పనీటిలో కూడ నురుగు ధారాళముగా వచ్చును.

ధరలను యితర వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయును.

The Business Manager, Kerala Soap Institute, Calicut.

సయముగా దొరకు యిదే మాదిరి నబ్బులను వాడుటను మానుడు.

(1)

వెల్లింగ్టన్ సిటీ

27-10-28 తేదీనాన నుండి 2-11-28 తేదీ వరకు వారము వరకు

శనివారము, ఆదివారములందు మంటిని పకం 8-15 గం

ప్రపంచ మూలమును ఆశ్చర్యమును కలుగజేయును.

ఇన్ డి-డన్ ఆన్ బహుళిక్ అను

కొత్త పాఠశాలలు ప్రారంభించారు. నలుగురు ఉద్యోగి స్వచ్ఛందము.

13, 14, 15, భాగములు. పాల్వచభాగములో 3 భాగములు

అం. నామోల్ (నామోల్, విశోదమామూల) కూడ చూపుచున్నది.

దంత మూరము — పండ్ల పోటు తీపులకు

మంత్రిగారి కుమారుడు ముగ్గురు పిల్లలను కలిగి ఉన్నాడని తెలుసుకున్నాడు.

అవ్వగొరవడ వీధి, మదనపాడు, మహబూబాబాద్.

జెన్నపరి బజారుధరలు

నవంబరు 2-వ తేది శుక్రవారము

(1) భూవ్యయములు

అమ్మలూరు బా 1-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 2-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 3-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 4-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 5-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 6-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 7-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 8-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 9-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 10-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0

(2) వస్తు భూవ్యయములు

అమ్మలూరు బా 1-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 2-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 3-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 4-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 5-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 6-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 7-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 8-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 9-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 10-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0

(3) నూనె వస్తువులు

అమ్మలూరు బా 1-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 2-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 3-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 4-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 5-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 6-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 7-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 8-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 9-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 10-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0

(4) చిల్లర వస్తువులు

అమ్మలూరు బా 1-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 2-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 3-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 4-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 5-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 6-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 7-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 8-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 9-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 10-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0

(5) ఇసుకలు

అమ్మలూరు బా 1-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 2-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 3-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 4-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 5-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 6-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 7-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 8-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 9-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 10-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0

(6) లోహములు

అమ్మలూరు బా 1-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 2-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 3-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 4-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 5-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 6-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 7-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 8-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 9-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 10-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0

(7) రంగులు ఆలీకరై

అమ్మలూరు బా 1-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 2-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 3-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 4-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 5-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 6-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 7-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 8-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 9-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0
అమ్మలూరు బా 10-1	రూ 11.0-0	రూ 11.0-0

కాకినాడ కాంగ్రెసు

కాకినాడలో వర్షములు ఎక్కువగా కురియుచున్నది. అట్టిస్థితిలో కాకినాడ ప్రజలందరూ భద్రతలన్నియు కావలయునని వేర్వేరుగా భావించినారు. ఎవ్వరు భద్రతలన్నియు కావలయునని భావించినారు. ఎవ్వరు భద్రతలన్నియు కావలయునని భావించినారు. ఎవ్వరు భద్రతలన్నియు కావలయునని భావించినారు.

కాంగ్రెసు పెండ్లాలు చూచుటకు కల్గి వారు. ప్రతిభి పాటలు తయారై యి. భోజనశాలలు తయారయియున్నవి. ఇంక ను గడ్డికేసులులేదు గాభాళులను ఆరంభించుటలేదు.

సభాశాల కట్టుటకు గాను కలెక్టరానికి 19000-కు రు. కొట్టాట్టుకు యిచ్చిట్లు కాంగ్రెసు ప్రచారకులు చెప్పివారు. చెప్పగానే విచారము కలిగింది. కారణమేమనగా భద్రతలన్నియు చేయగలగిన మన ఆంధ్రదేశము నేడు యితరరాష్ట్రములకంటె అధారపడుట ఎంతయోచించారను కలిగింది. ఆంధ్రదేశమునై మహాత్మా గాంధీగారి ఎంతయో ప్రేమ గలదు. నేడు యీ వార్త వినినవారి విచారములకు మేయండ్లదనీ తలచెదను. మనరాష్ట్రపుర్యాద గాపాపలనీ యున్న కాకినాడవాని యిచ్చుట భద్రత కొని పెండ్లాలు వాడుక చేసిన బాగుగా ఉండును. డబ్బు ఎక్కిరకునని అనుకోవలెనా. ఎక్కువ అయిన మనరాష్ట్రదేశము తిన్నదా. పెండ్లాలుకట్టుట మనరాష్ట్ర కావాలి తెలియదని ప్రచారకులు చెప్పివారు. తెలియదుదల తెలియవారికి చెప్పించి పనిచేయుచుట బాగుగా ఉండును. ఈ ప్రజలకి శ్రమకు బులును సాంబరమాద్రిగారు గ్రామాంతరములనున్న ప్రజలకట్టు ప్రచారకులు చెప్పివారు. వారు తిరుగ వచ్చి ప్రజలకి వారు చేయుట బాగుగా ఉండదని చెప్పివారు. టి. వి. లేదని ప్రచారకులు చెప్పివారు. భద్రత దొరకదని అనే దరమా, తప్పక ప్రజలకి చేసిన దొరకదని యనుకొనుచు వున్నాను. ప్రజలకి అవకాశమిచ్చి వ. రా. కొరకొంద లింగ మూర్తి గారిద్దరికీ 3000-కును లక్షలకు తెలిసినది. జట్టకాలసిన కాంగ్రెసువారు ప్రయత్నించిన ఎంతకాలసిన అంతభద్రత దొరకదని. తప్పక మనరాష్ట్రములో భద్రత ఉపయోగించెద రని కాకినాడవాని కోరుతున్నాను.

ఆంధ్రవర్షు లక్ష్యణముద్రి,
31-10-23. హిమంధలము, గంజాంజిల్లా.

జ్వరహరి

సీసా 1-కి వెల 0-12-0. వి. పి. సహా 1-2-0
జ్వరహరి అయిదుపూటలు నేపించి పట్టు విడుపు జ్వరములు, చలి పురాణాశ్వాసములు మొదలగు అమర్మములు మానును. అమర్మములను దీనితో నుడగాను బొంబాయి.

ఆంధ్రపత్రిక ముద్రక్షరశాల

ఇచ్చట అచ్చవనులు
సుందరముగ న్యాయమైన ధరలకు
చేసి యియ్యబడును
6, 7, తంబుకెట్టిపేటి, మద్రాసు

తప్పక చదివించుడు! చాలముఖ్యము!! జరూరు!!

మా స్నేహితులు, మాతో లావాదేవి 10 సంవత్సరములనుండి చేయుచున్నవారికి అతిమానప్రదేశములం దున్న వారికి బంగారు, వెండినగలు, ఇతరసామానులు, రాళ్లనగలు, బహుమతి పతకములు విభిన్నగిన్నెలు ఇనాము కప్పులు మొదలగునవి ఎన్ని మోస్తరు లున్నవో అన్నిటిని పూర్తిగా 92 పతములతో 172 ప్రకృతులకలిగిన క్యాటలాగు వారి కోరిక పురక 1/3 డబ్బుతో క్రాసు వెబులో ముద్రింపబడినది. ఇట్టి ట్రిఫ్లములో (ఆంధ్ర, ద్విద, అంగభాషలలో) ఇన్ని పతములను చేర్చి భారతదేశమందు ముద్రింపబడలేదనియు చెప్పవచ్చును. దూరదేశములందున్న వారికి యిదిమిక్కిలి ఉపయోగము. వారుపుట, పతము, సగ పెంబరులను తెలిపిన కావలసిన నగలు వారికి సకాలమునా రుండుబోటికి చేరును. క్యాటలాగు ఒక పట్టుబడి ధర 1-6-0 లయినను 1-0-0 యకే ఇవ్వబడును. కావలసినవారు ఈ దిగుపదిలమునకు వ్రాయవలెను.

ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి, నగలువర్తకులు.
25, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

38 వ దేశీయ మహాజనసభ

కాకినాడలో ఏర్పాటులు

శాలాదుల నిర్మాణము

సన్మానసంఘ కాంగ్రెసుర్పి బులును సాంబరమాద్రి గారి ప్రథమ ప్రకటనము

(ఒకటవమలిటను)

ఏర్పాటులు మునుపగా జరుగుచున్నవి. కాంగ్రెసుశాల, ప్రతిభుల శాలలు, పాఠశాలలు, భోజనశాలలు, మున్నగు గృహములన్నియు కాకినాడకు కల్గియున్న నున్న గాంధీగ రహస్య ఏర్పడుపడెను. రైలుమార్గము ఈశాన్యపు సరిహద్దుగా ఉండును. ప్రతిభుల సౌకర్యముగొను ప్రతిభుల కిదిర ముకు 100 గజముల దూరమున తాత్కాలిముగ నొకరైలు స్టేషను నేర్పరుచుటకు రైల్వే కంపెనీవారు దయతో సంగీ కరించిరి. ఏలేశుడి ఆగ్నేయసరిహద్దుగా ఉండును. గాంధీ జగరునుండి గోపాల్ కెడ్డక లునకడ్డుకు వెళ్లుటకు తాత్కాలి తిరుగుగా నొ. చిన్నవంటెన వేయుట కేర్పాటు చేయబడును.

గాంధీగరము విస్తీర్ణము 120 యకరములు. హుస్సేనిపా టిటి రివివరకే మెటలుగొడ్డను పుంచినటి కొశాయిలను వేసి యున్నాను. హుస్సేనిపాటివాన స్వయంధముల సహాయము చే యుచున్నాను. గాంధీగరుకు వచ్చగా నున్న ఉద్యానవనము (పూర్వపు) సభాశాలవే ఉబడను. సభాశాలయనుసంబధ గృ హములను 10 యకరముల విస్తీర్ణము కలిగియుండును. 6000 మందికిపడు ప్రతిభుల కిదిర మిదిగరకే నిర్మింపబడెను. అది సభాశాల ఆవరణకు ఉత్తరమున 11యకరముల విస్తీర్ణము కలిగి యున్నది. ఆవరణముకుభద్రమున్న విశాలమగు భాగ్యమున నొక పెద్దపరశాలయును ఉచితముగ నేర్పబడును. ముఖ్యములగు ఆంగ్లభాషాపుటికలును వేళభాషా పుటికలునుగూడ తెప్పింప బడును.

మహామృదీశు ప్రతిభులకు ప్రత్యేకముగా బసములు భోజనశాలలును ఏర్పరుపబడెను. ఆ ప్రదేశము సభాశాలకు చేరుటగా దక్షిణదిశకున్నది. ఆయారాష్ట్రములనుండి రాగల మహామృదీయ ప్రతిభుల సంఖ్యను 15 వ తేదీతోగా తెలుప వలెనని రష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘముల కార్యదర్శుల నందరిని కోరితిని.

కుటుంబములతో వచ్చువారికి శ్రాత్త రైలుస్టేషనుకడ్డు బసముల ఏర్పాటు చేయుచున్నాము. బసముల ప్రతిభుల కిదిర మునకు ఉత్తరమున చేరుటగానుండును. కుటుంబములలో రాగోరు వారు త్వరలో కార్యదర్శికి తెలుపగలెదము.

ఆఖిలభారత భద్రత, చేతిపనులు, విత్తకళల ప్రదర్శనము గూడ జరుగును. గాంధీగరు కడచేరుచున్న శ్రీల వి.కా.తి గృహమునకు సంబంధించిన విశాలమగు ఆవరణలో ప్రదర్శనము జరుగును. ఇది దక్షిణదిశకున్నది. ఆవరణ నూతనమగుట నీ యుట రుండుచేరుట మున్నగుపనులను చేసిమాసింపుట కేర్పాటుచేయుచున్నది. ఈ ప్రదర్శనమునుగూర్చి రాష్ట్రీయ సంఘకార్యదర్శులువారి వారి రాష్ట్రములలో, వారుగా ప్రగ టనచేసి ఉత్సాహ భరితులగు నేకపనివారిని నూతనదేశ వారిని కన్తువులను పంపప్రార్థితులు తంతివార్తలు పంపగలవారు "కాంగ్రెసు, కాకినాడ" అని పంపవలెను. (తంతివార్త)

3-11-1923 శనివారము. 3-11-1923

S. A. Natak Samajam Masulipatam
తెనాలి ఫస్టుకంపెనీ హాలులో
శ్రీ పోతుకూచి సుబ్బయ్య పంతులు,
ఎం ఏ, ఎల్. టి. గారి,
శ్రీకృష్ణ తులాభార నాటకము
ప్రసిద్ధిగాంచి న:-
ముప్పిడి శర్మ రాజుగారు. శిక్కిడి.
ని. కొండల రావుగారు. వారడును.

మోహిని తైలము
శ్రీ పురుషులకు వాడుటకు యోగ్యమైనది.
కలలులు ౪౮ సీసా 1-1 అయిదు 0-12-0 మోస్తరు
అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు - బొంబాయి.

తలుగు (స్వీయవిలేఖరి)

కాకినాడ కాంగ్రెసునకు అవ్వనసంఘసభ్యులు అక్టోబరు 31:—శ్రీమతులు శివబాపు నువ్వురావు, మురుగంటి జగ్గురాజు, తాడిపేటి వెంకటరామకృష్ణారావుగారు మొదలగు గ్రామములకు వెళ్లి మకల కొంతనంది చేర్చి, ఇంకను చేర్చుటకు ప్రయత్నములు గావించుచుండిరి.

భారతభద్రగునియము

ఈ నిలయము యొక్క మహాసభ 30 వ తేదీన జరుగలేదు. కొరతగా వూరికాలేదు. గత 2 రోజులనుండియును యీ తేదీన వర్షములు ఎక్కువగా కురియుటచే ప్రయాణమునకు పీటలేక సభ్యులు తదితర గ్రామములనుండి రాలేనందున మరొకసారి జరగటకు నిశ్చయించిరి.

శ్రీబాలయవిద్యాలయము

ఈ విద్యాలయమునకు దీపావళి చంపాణి యీతాలూకాలో నన్ని గ్రామములలోను ఆయా గ్రామములకు సూక్ష్మ చేసి కంపర్సులు పంపింపబడ్డాయి. ఉపాధ్యక్షులు, కార్యదర్శులు తదితర పాలక సంఘసభ్యులు విద్యార్థులు వీలైనన్ని గ్రామములకు దీపావళి సూక్ష్మ చేయవలెను. ఈ తాలూకా ప్రజలందఱు జేరబంధ విజ్ఞాపకము చేసి యిది విద్యాలయము మూలాధారము గావన యీ విద్యాలయముయొక్క ఆర్థిక కార్యములకు ముఖ్యముగా తోడ్పడి యీ సంఘము తగు అభివృద్ధి కొనగి తేగోరుట ముఖ్యమైయున్నది.

కాంగ్రెసుపని

తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘమునకు గ్రామకాంగ్రెసు సంఘములనుండి యాజ్ఞాపకము కాంగ్రెసు సభ్యులుగా కరిగవారి పేర్లను పంపవలెననిగి అరగా యంతరము గ్రామములనుండి సభ్యుల పేర్ల జాబితా వచ్చినట్లులైనను గావన గ్రామసంఘములు వెంటనే యీ సభి నిర్వహించవలెను. ఈ తాలూకానుండి 5 గురు ప్రతిభలు కాకినాడ కాంగ్రెసుకు ఎన్నుకొనవలయును. వారిని ఎన్నుకొనుటకు వోటర్ల జాబితా క్లిష్టత తాలూకా కార్యములకు రావలయును. కావున గ్రామసంఘములు యీ పనిలోలో ముగించుదురు గాక! తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శిగారిని శ్రీయత కాంగ్రెసు గోపాలరావు గారికి థిల్లి కాంగ్రెసునుండి వచ్చినట్లునండి ఆహ్వాగ్యమును నమ్మి.

వారపత్రిక

శ్రీమతులు శివబాపు నువ్వురావు, మురుగంటి పుర పాత్రులకర్మ తాడిపేటి వెంకటరామకృష్ణారావు, ముగిరాజి వెంకటేశ్వర్లు, మురుగంటి జగ్గురాజు యిచ్చునుండి "నల్లెయూరు" అనే పేరిట నోవ్యాపకము శ్రీమతులు శివబాపుగారి సరసింపాకర్మ, యగ్రమల్లి మంగయ్యగారు, దండు శారాణరాజు, కంగురి నువ్వురావు గారు యింకను తదితర అభిమానులను ముఖ్యముగా నెంబలు వెలనుండి సభ్యులకు పంపింపబడుచున్నది.

జన్మినుపార్ల న్యాయము

ప్రాచ్యులు యీ బిట్టిపురపురములో అన్ని ఉద్యోగములు చేయుచున్నారు. తక్కిన యితర కర్షణలవారికి యేనినమైన ఉద్యోగములు యాద్యములేదన్నమాట సత్యముగాని అప్పుడే కొందరు ప్రాచ్యులేతరపురములు జన్మినుపార్ల కొకనాని తేదీనీ. ఆపార్లలో నూటికి 99 మంది ప్రాచ్యులే. వీరిలో కొందరు మహానాయకులు యింగుడునకు వెళ్లి పార్లమెంటులో ప్రాచ్యులుగా మారుతూ ఆ కార్యములు చేయుచున్నారు. మేము ఎంతదూరపుకొన్న ఒక్క ఉద్యోగమైనా యిక్కడ కను చేయవలెనుగా మారుటకు కష్టమేము మాత్రము న్యాయబుద్ధిలవారము. మా కంటే ఎక్కువగా కష్టము కొట్టుకొట్టు వంచములను ఒక తెగవారున్నారు. వారిని ప్రాచ్యులుగా వారిపైనుండివచ్చు గాజిపైను సోకు. మేము పంచములకు సోదరులకలె మా గొప్ప మాయుండలని? రానిచ్చుటకు కష్టమి యీ ప్రమాణము ప్రాచ్యులు చెప్పి ప్రాచ్యులు చేతులగా యిచ్చు సర్వాధికారములను వీరికి ఇచ్చి చేసికొని వీరికలె బంట్లతో ఉద్యోగము మొదలుకొని 5000 రూపాయలు జీతముల నుంట్రియము వరకు వారున్న ప్రమాణములే. చివరకు పంచములకలె బంట్లతో ఉద్యోగమే గాక లేక పోయి. ఇదియే ప్రాచ్యుల పార్లమెంటు న్యాయము! ఈ కుర్మకు యీ బిట్టిపురపురమునకు మాకు కొన్ని బాటికి నూరుగాని వీరి గొప్పములు యిచ్చుచున్నారు. సంతోషమే. అవియేవన యూనియన్ తాలూకా డిస్ట్రిక్టు మ్యూనిసిపాలిటీలలో ప్రతిభవలెను. మేము కొనిదే యిచ్చినదిరుచుగావు. భగవంతుడు యీ బిట్టిపురపురమునకు మార్గము శ్రీ గుడూరి రామచంద్రరావు పంతులుగారిని మా సేవకొనుట జేసిందిగాడు. ఆచార్యుని నుండు పంచములన్న తన ప్రాణముతో మానము. ఆచార్యుని సహాధిపతి యోగదాస్ శ్రీకృష్ణ శివరాజు జిల్లా రాష్ట్రీయ పంచమ కాన్ఫరెన్సు సభకు జరిపి మాకు కాలనీని వచ్చులను కలిపి కొన్ని తీర్మానములు గల ర్మ మెటువారికి పంపి పోయి ఒక రాష్ట్రాధ్యక్షులు పంపి దించిన విరుదులు. ఏదీనే చంద్రపీఠపు లెల్లగడ్డ యిచ్చి డిగ్రీ కోట్లెట్లెట్లు సర్వైయి హక్కులు అధికారము యిక్కడ పోవడము యిది అంతయు శ్రీమంతులుగా మ పంచములకు వెట్టి దీపముగాని జన్మిను ప్రమాణములే యీ దిరుగులు యిచ్చించినాము అని, దొరుకులు కొట్టవచ్చు. అది న్యాయబుద్ధిల వరుమరులకే తెలుసుకుగాని మా క్షమా తీసోదాలు. లేదు ఆక్సెగరము పోగట్టుకొని ఉద్యోగములకొరకు జన్మినుపార్ల పోగిడిలేపాక దగవచ్చు. కాని కాకలెనీ సత్యము. మాడండి, ముగియుట యూనియన్ తాలూకా డిస్ట్రిక్టు బోర్డు మ్యూనిసిపాలిటీలలో అక్షరభాషయే వృద్ధాప్యము ఎక్కువకలె కానియు, అక్షరములు తెలిసి కిరీతముయేమో యెరుగని మా మిగులకు యిచ్చిరి. తాలూకా చువుకొన్న వారు తేరా? ఉన్నా.

కాని జన్మిను ప్రమాణముల అటు సాగని అక్షరభాషయే లేనివారు న్న మామా అట్లున్నా అంటే కంగిరెవు తలపెట్టుకొన్నావుతారని రాజయిడి మహానీతితో సరవచ్చులలో కలెపాకలు ఉంచుటలకు ప్రజలకు నష్టముకలెను అట్టి ప్రాచ్యులతో తోలు కట్టకు అక్షరలెట్టును తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగా తోలు కట్టకు తోలునీ ఉంచవలెనీ జన్మినుపార్ల కాదు ఓటు యిచ్చి నష్టము మా కంచవలెనీ తీర్మానమునకు కష్టము గలిగినను జన్మిను ప్రమాణము యేమిచేయవలెనో అది భయములే వారి యొక్క ఆక్సెగరము విధితే గోల్పోవుచున్నా.

గాంధీజీ సాక్షుడు సహాయక కరణమును ఉద్దేశముగా తేలియడముతో కే ప్రభుత్వమునకు సహాయములకు కొన్ని భూములు యిచ్చిరి పంచములు గాంధీజీ కార్యములకు చేపట్టుకొనినయో లేక దనుదలచియో, దక్షిణము యిచ్చి 250 నుండి 500 వరకు వీరికి కట్టించిరి గాని అన్ని మార్గాలకు దూరమని ముంలెను మున్న సమయముల లంకపురం పోరంబో అభివృద్ధిము విధిరి సంతోషమే. అదేవి అంతయుంకి దున్ని పురపుర నష్టములకలె పోయి. కాలలకునో. పురంబో పో. భూములు యిచ్చి చెప్పినవలెను. లంకపురములన్న కలెనుతోను. ఇదివరకు ఆలంకభూములు రైతులు పాడిపండించు కొనుచున్నాడు. వారికి ఎకరమునకు 3, 4 రూపాయలు శివుకు కట్టుబడియెనని గాని కంచములకు ఎకరము ఒకటికి 12, 15, రూపాయలు శివు కలెను కట్టుకొన్నా. రైతులు చేసినప్పుడుకు వంచములకు యిచ్చుటచేకనే గొర్మ మెటు వారికి అమెరికాదళము లెచ్చించుచున్నది. యేదిపంచములమీద వీరికు ప్రేమ! ఆభూములై నా ఆదంకు యిచ్చి యీ దేశము. పంచములకు లంకలు యిచ్చుక పూర్వము కాలిగలిగేనీ నుభులుగా ప్రభుత్వముంకిదేవారు. ఈభూములకు ఎక్కువకలె. కలెలపంచమకలెనీవడము. శివుల పున్నకొనడము. వెట్టుబడి వెట్టికలెకలె అలలనసాక్షు చేరక పోవడము. కంచములకలె భూములపంచమకలెనీవడము చెప్పవలెగాని. వెట్టుబడి వెట్టికలె సాక్షుకలెను కొర్మ సాక్షుల పుము వేరుదే. ఈభూములకు వీరికి కలెనీవడము చెప్పవలె కానిది కంచములకు భూములపంచమకలెనీవడము యిచ్చి విధితేపు పన్నులు ఎండులకలె తెలియ? యిచ్చి ఈభూముల వీరికి కాళ్ళియెగా యిచ్చాని అక్షర మాపుచున్నారె. అమాటయే నత్తమైనవో మాకు ముగియవలెను యేలయి వాయిచ్చిరో. గాని మాపంచములు అక్షర అక్షరల ఎండుదే చెప్పినా మున్న తారు. కంచచేకనే జన్మినుపార్ల వారియొక్క ప్రాచ్యులు! కంచములకలె చెప్పకలెన్న ఆక్షరమారు లేకు. గాని కేను యిచ్చడ జన్మినుపార్ల నిందించ వలెనీ. గాంధీజీ ముగి సభియె న్యాయములే పోవడమునే కురిగిగా ప్రాని యుంటిని. కంచములు ఎకరము తొన్నకు కిచ్చియలెచున్న. ఆక్షెగరము అంతలేను అనుచేతనే వీరు పోయి కలెనుక వదిలి గొర్మపుర మరములకలె మాతో సమానమైన పూర్ణ మాకు. సహాధిపతిను మున్నా. హిందూమతము తీసిం చున్నది గాన మహానీతియే! యిచ్చుకలెనీ సభియెనీవడము. అమమయి. అక్షర పక్షియన్న పంచములకు పోవడము. తిండి కట్టకలె తలపానుకలెను సభియె యిచ్చి లేక కావడమును గూడికలె మోలెను మిగతె ముఖ్యము కేకలెయె భూము మిగతెనున్నది.

దిక్ష పుల్లయ్య.

ఆహంధ్రుడు, రాజమండ్రి, 29-10-28

ఆంధ్ర ఆయుర్యేద ఫార్మసి, (లిమిటెడ్)

185, మాంటు రోడ్డు, మదరాసు

జాక్యు ఆచంట లక్ష్మీనతి బి. ఏ. ఏమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపింపబడినది.

వసూలైన మూలధనము 1,30,054

మావద్ద రహస్యమునునది లేదు. గొప్ప ఉత్పాదకమైన మందులు ఇప్పుడనే దొరకును.

- 1. నిద్రమకరణము:—కామోద్దీపకము - శ్రేష్ఠమయిన రసాయనము ధాతు పుష్టికరము బుద్ధి ఆయుస్సును వృద్ధిపరచును. 25 మాత్రలు రూ 5-0-0 అతిమూలము, తీయ, సుఖకోగములు వీటి నుండు మంచినణము లిచ్చును.
2. చ్యవనప్రాశలేకము:—శ్రేష్ఠమయిన రసాయనము; క్యాసోక వికారములను పోగొట్టు. కానులులకు మంచిదోష ధము. శరీరపుష్టిని గలుగ జేయును. 1 పాసు రూ 2-0-0 4 పాసులు రూ 1-0-0
3. కస్తూరిమూత్రము:—బాలరకుగలుగు దగ్గు, జ్వరము, జలుబు, అజీర్ణము మొదలగు వికారములను పోగొట్టును. ఒకబుడ్డిరు 1-0-0
4. తాళిసానినటి:—దగ్గు, గొంతునొప్పి, అజీర్ణము, కపజ్వరములు, వాంతులు, అశోచకము మొదలగునాటిని పోగొట్టును. 25 మాత్రలు 0-8-0
5. కేవలనటి:—ఇది అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, పిల్లో వికారములు అజీర్ణముచే గలుగు కడుపునొప్పి మొదలగునాటియం దుప యోగించిన బాగుగ విశేషము అగునట్లు జేసి సుఖమును గలిగించును. 25 మాత్రలు రూ 0-8-0
6. శీతాంశురసము:—శీతజ్వరములను నశింపజేయును. వైపుత కుపయోగించిన తేలు మొదలగు నాటి విషవికారములను గజ చర్మము కుష్ఠము మొదలగు నాటిని నశింపజేయును. 50 మాత్రలు రూ 0-10-0
7. అనంద భేరి:—అన్ని జ్వరములను, అతిసారము, అజీర్ణము, దగ్గు, క్యాసలను పోగొట్టును. 50 మాత్రలు రూ 0-10-0
8. ముస్తకాదినటి:—రక్తవిశేషములు, అరచి, విషాచి (కలరా) దగ్గు మొదలగునాటిని నశింపజేయును. 25 మాత్రలు 0-8-0
9. గండనాది తైలము:—ఇది తల వెంట్రుకలను మెరుగునట్లుచేయును. నువ్వుననిచ్చును. మనస్సుకు ఆనందమును గలుగజేయును. 2 పాసులు రూ 1-0-0, 1 పాసు రూ 7-0-0
10. భృంగుగారులక తైలము:—స్నానమునకు శ్రేష్ఠమయినది. కండ్లమంటలను పోగొట్టి చుక్కజేయును. మెదడుకు బలమనిచ్చి జ్ఞాపక శక్తిని అధికము జేయును. 4 పాసులు రూ 1-0-0, 1 పాసు రూ 2-0-0
ఇతరులు మా పేరును కొంచెము మార్చి వెట్టుకొని వ్యాపారము చేయుటను మాచి మోసపోయడము. "ఆంధ్ర" అనగానే అసలు మందులు. "ఆంధ్ర" లేనివి మావికావు.
ఫీజంటు:—మెసర్సు నాథా అండ్ కో., 260, చైనాబజారు కోడు, మదరాసు. మెసరు ఆండ్ అండు కో 176, బాడేం మదరాసు.

చాకులు - తాళములు

మంగలికత్తులు. అన్ని పాదములకు చేయవలెనది. మేలయినది. వెంటనే ధర్మశాస్త్రములను ప్రాయశ్చి. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్. కట్టెట్టు అండ్ లాక్ షేకర్లు లెం. 8091. పెద్దాపురం. (గోపాలరాజు). తెల్లిగూడెం అ. డి. నె: "అండ్ ప్రీటు" పెద్దాపురం.

రత్నపురము లేవ్యం

నుభవ్యాధులకలె, వర: కారణములకలె, వీరికి మక్త నష్టమును పోననిది బలముకలె, జీతమును ఈమూలకలె ముగియ తెలియవారు. డి. వి. పి. చి. లా. అ. వరకును లేదు. 1-0-0 న 2-4-0 లు. కలె జీవ్యము. అన్ని వెంకటేశ్వరములు అమృత ముగా కడుగును. బుడ్డి 1-8-0, కలెలూనిది.

వట్టాభిరామ వైద్యశాల

418 రాయవరం, గోదావరిజిల్లా.

7, తంబు శెట్టివీధి, ముదాను.

పాలక సంఘము వారి పక్షమున

దాదీర్ఘి పట్టణ పంచాయత్య గారి ద్వారా
ప్రత్యుత్తరము

ఈ ఉత్తరమును ప్రా.సి.డి.కి ప్రత్యుత్తర మొసగు సందర్భమున కళాశాల కార్యకర్తలనుండి తగినంత ప్రచార మొనగించుటకు కళాశాల పాలక సంఘము వారు నేనును కృతజ్ఞులై యున్నాము. కార్యదర్శి వేమూరి రా.సు.చ.ం.ద్ర.రా.వు గారు జబ్బులో లేరనే విషయం దుట చేత కళాశాల యొక్క యావద్విద్యారామము నెరిగిన నేను విద్యుత్తులకు ప్రత్యుత్తరమును నొందితిని. కళాశాల ఉద్యోగులలో జరగజోతల జరిగినవి క్రింది వలెనైతే ఒక ఉపాధ్యాయుడు అన్ని పాట్లను నేరము చేయుచున్నాడు. కాని, కళాశాల యొక్క మేజిస్ట్రేట్ యే పాలక సంఘము వారిట్లు గావించిరి. ఈ విషయమున వారిదే సర్వాధికారము. వారు యందులకై గావించుటకు సభలో యేక గ్రీతముగ తీర్మానించిరి. ఇక ఇతరులను వదలగా చరించెదము.

(1) సంస్కృతికాళి మొట్టమొదట క్రియార వ్యాపతి నువ్వారావు పంతులుగారి ప్రోత్సాహమునకు తలపెట్టెదను. పంతులువారు పదివల రూపాయలను యందుకై వికాశము నిర్వహించి నాగ్నము చేసిరి. ప్రత్యేక పాఠ్యార్థ వాగ్గీశ్వర కవి చతుష్టయముల యందులకును హిందూకుల ప్రభుత్వముగా కయారు చేయకనని మీరు సంకల్పించిరి. ఇది ఆరేండ్ల క్రిందటి సంకల్పము. అప్పుడు యాకాశము ప్రారంభించుటకు ఆత్మమును జరిగి ఒక సంవత్సరమునకును వదలెను. కాని యాకాశములో చేరుటకు ప్రోత్సాహించుటకు కలిసి దాగ్గియు నెలకు 10, 15 రూపాయలు విద్యార్థి వేతనము కావలెనని కోరబడినను, అందుకులకు నువ్వారావు పంతులుగారి ఆనమతితో యాకాశము యొద్దనేయుండెను. ఇంటిమీదయేను తరగతిలో పోల్చుకొని ఉత్తరతరగతుల విద్యార్థులకు సంస్కృతము నేర్పుటకు ప్రత్యేకముగా ఒక పండితుని నియమించుటలెని సంకల్పించుటకు గాని కారణాంతరములకు యీ సంకల్పము కడఁగిపోయెను. భోజన వసతిలేని విద్యార్థులు ఉన్నత సంస్కృత విద్యార్థులను జేయుటకు కళాశాలకు రాక పోవుట మొదటి కారణము. అదిగాక, పండితుడు యేదాదానియైన వ్యాజ్యముల నిమిత్తమై ఉపసదించి పోవుచుండెదనారు. సంవత్సరాంతమున వ్యాజ్యములకుడ అంకితమొందెను. కాని క్రియారవారావుగారి నిర్వాహనంతరము పాలక సంఘమువారు ఖర్చుకొనియున్న లేక పాఠశాల నెత్తిన యెటుయూ అన్ని యవస్థలలో జమ్మగొని వికారము చేయవలసిన వారయిరి. పాఠశాలనుండి ప్రైవేట్ కళాశాల యొద్దనేయుండుట చేత నెదిమిది తరగతులలో రెండురకముల విజ్ఞానము గరవలసి యుండెను. ఉన్నతతరగతులలో యాద్యదుగ్ధుల విద్యార్థులు మూలమే గలరు. వీరికి యిష్టమున్న ఉపాధ్యాయులే కలసిన విషయము జేయవలసి. అందుకులని గొప్పవైన యాకాశమున చే దాంతకావ్రమును బోధించుటకు నెవ్వరిని పోదలవిన వారు అనుకొందనదియు (అతనను లేబోయెను. వండియు యే కలనము లేకుండను జరిగి కళాశాల కోరికలను కచ్చి పని చేయునట్లుగ; అంగీకరించి వదలిరి నెల్లూరు విరాళముల విషయము మేరుగ. కలిసి సర్వసమము వివిధ ప్రాంతములనుండి కళాశాలకు తప్పని దయలన విరాళములు వచ్చుచునే యున్నవి. కాని యే విరాళమును ప్రత్యేక ప్రయోజనములకై ప్రత్యేకపడలేదు. ఈ అవస్థను ప్రచారములోనికి వచ్చుటకు మొదటిపాద గారు. ఇదిగత కోసా పాలక సంఘము వారు దీనిని విచారించి పరిష్కారము గావించిరి.

(2) మానుమంతరావుగారు జీవించి యున్నచో విరగ కోరల కనసరముండెడిది గాదు. యావకాభారముంతయు వారే వహించుచు తుదకు ఆ కార్యముననే కరుణితమును, ధారవోసి వారి ఆకాల భరణమే, యీ విరగ కోరలకు కారణము. అందు చే మానుమంతరావుగారు చనిపోయిన వెంటనే వాటికళాళి నేల యొద్దనేని అడుగుట అవసరము. ఈ కళాళి కొన్నాళ్లు పనిజేసిననుమాట నిజమే. కాని యొడ్డు గతచిన కొలది అభి ప్రాయములు మారుచుండెను. 1906 న 01 న జాతీయ కళాశాలను ప్రారంభించినపుడు విద్యార్థులలో పాటు కృత్రిక సంబంధించిన కాళుకుడ జనరలును పాలకులు భావించి ఈకోసాన కళాళి తొలగి కళాశాలను మనము నిర్వాహము చేయదలచిచో కర్కశాస్త్రకై రూ. 50,000 ఖర్చుపెట్ట భోమ. 16 సంవత్సరములక్రిందము భోమము భిన్నములుగ ను

ండెను. అందు క ని కర్కశాస్త్ర తో ప్రారంభించితిమి కేవలము నిజాతీయమై ప్రైవేట్ కళాళి యందును ఉపయోగించబడితిమి. కాని కొద్దికాలములోనే నుమాస్తాలమువారే మే తయారుచేయుచుంటి మనియు, అట్టిపని జాతీయ కళాశాల నిర్వయముగా చేయలేక పనియనియు ప్రహేళికయి. ఒక కుక్క ఎంతైనా మేషమువలెనే మారు జనుమానముగా వచ్చెను. మిగిలినవానిని దబ్బిచ్చియే కొంటిమి. వాటికళాళికు ప్రత్యేక విరాళములేమియు కచ్చివట్టు నారు జ్ఞాపకములేక. ఈ కళాళి నిజముగ అంత మాపాదించినవిషయము యేరునగా, భావముగా నుండిన ఉపాధ్యాయుడు నిలవుగొని అంధ్రకోశమున కంగ్రను లెక్కలు తనికేదారుగా పనిచేయుటకు కడలిపోయిరి అంతట తాతాళి కళాళి క మ రి యొ క యువకు ని ఒక యేదాదినరకు ని యమించితిమి. ఈయన ఉద్యోగము 8-7-28 తో పూర్తి అయ్యెను. ఆయనను యింకొంతకాలము ఉద్యోగములో నంపుమనము ఆలోచించు సందర్భమున అసలు విషయములు పునర్విచారణ గావించితిమి ప్రత్యేక మిగిలినవారిలో అత్యవసరమైన మువ్వపండును యీ ఉపాధ్యాయుడు గతవర్షము బోధించెయ్యెను. అదిగాక ఇంగ్లీషు భాషగవచ్చిన విద్యార్థులకుగాని యీ విషయము బోధించవలసిందయ్యెను. అట్టి విద్యార్థులు రారయిరి. ఉపాధ్యాయుడు అవిషయమును బోధించ యచ్చ గొతుకండెను. ఆయన ప్రైవేట్ కళాళికు, కమర్షియలు జాగ్రత్త, మొదలయిన విషయములు బోధించుండెను. ఇప్పుటి అభిప్రాయములకు బట్టి యీ విషయము జాతీయవిద్య కంటగా సంబంధించినవిగావని, పాలక సంఘము వారు భావించిరి. కృత్రిక కనకులముగ అభిప్రాయ మినుకొని నెట్లు మారుచున్నది (ప్రారంభించినవారు, యీయర్లు కంగీకరింప గలరు. విషయము లిట్లండె యాకాశము తనంతట తాను పోషించుకొనగల దానిగా పాలక సంఘము వారు చేయ గలరని ఒక పాలక సంఘమువారికి తెలియదని న విషయములపై వట్టి ఉపాధిబుట్టుట యరుదు. ఈ లెక్క లన్నియు సరిగనే యున్నవి. కాని విద్యార్థులు సరిగా దబ్బివట్టుక పోవుట చేత కలిసింపవచ్చునను రూ. 400 వట్టి క్రిత ప్రైవేట్ మేషము కోసమని వచ్చును. మేము అట్లు కోకళాళి పోతిమి. ఫలాన కళాళిను ప్రారంభించి పోషించుమని కళాశాలవారి యెరుకు నిర్బంధించ లకు. అందుకో నవ్వక మైన యాకాశకు, వీరికో కమర్షియలు ఇచ్చిట్టుట్టు (వాటికళాళి విద్యాలయము) ఉంటూ ఉండెక, పోషించుమని కళాశాలవారి యెట్లు కోరదనను. వారి కక్రి, భవనము యంతకన్న నుంచి విషయములో ఉపయోగింపదలచు

(3) ప్రారంభవిద్య-జ్ఞాన మాసంతమున మునిపాలిటి వారు నిర్బంధించి ప్రారంభవిద్యకు యేర్పాట్లు జేయుటచే చాలా నుండి తమ పిల్లలను కళాశాల నుండి మునిపల పాఠశాలలోనికి కొనిపోకొచ్చిరి. మునిపిల్లలు ప్రాసిక్యమను ధీరులవోలే నెదుర్కొనునట్లు పిల్లల తల్లిదండ్రులు మేము బలవంత పెట్టజాలము. అదివారి స్వంతవిషయము. 1907 నానుండియు యాకాళి కళాశాలకు సంబంధించి యుండలేదు. ఉపాధ్యాయుల పిల్లలు విద్యార్థుల నిమిత్తమై యేర్పాట్లు చేయబడిన యాకాళి కాలకమేష కళాశాలలో పాఠశాలి పోయెను. జాతీయవికాసమునకు ప్రారంభవిద్య యెట్లువకరించు నోమే మెంకొనుడు. కాని, ముని సంకల్పములు జాతనలను భారీ లులకు పూజకలము. అందులో వాటికళాళి భవనములే కళాళిము చేయకలము. రూ. 45 స్వల్పజీతముతో పనిజేయుచున్న యద్దరు ఉపాధ్యాయుల విషయము విషయకుల కంటికి అంతలేలిక గా నిర్బంధించు వాకునవచ్చుముకురు 540 ఖర్చుపెట్టుక గాని కచ్చివట్టుక నే నుండెను. మేమువారికి గాని బావు లేనిది. ఉపాధ్యాయుల పిల్లలు కొందరు యిప్పటికిని ప్రైవేట్ కళాళిలో నున్నారు. వారి విషయమున వార్షములు ప్రాసిక్యమను నెదుర్కొనుటకు నిర్బంధముగా నున్నాము. ఇ.నో.ఫే.జి. వీల విషయము అప్రకృతి. నిజమునక, అట్టివారు యద్దరయింపారు. 10 మంది సభ్యులుగల పాలక సంఘమున యీ యద్దరును, యేమిచేయగలరు. మిగిలినవారు అసహాయవారు లేనను గాదు. ఏమియును ప్రయోజనము గాదుని తోచినచో యీవిషయము గమనింపదలచు.

(4) ఇంజనీరు గుర్రాజు:-అర్థదాను అను యెనకుడు కొన్ని సంవత్సరములు కళాశాలలో చదివి యొక్కడ విద్యార్థి భోగములు పూర్తియై యింకొక్కటని నాశము కేగెను. తాతాళియగు ఒక సంవత్సరమునకు యీయనకు ఉద్యోగము యిచ్చుటను నిశ్చయించెదను.

ఆయనకుడ దాని కంగీకరించెను. ఆయన ఉద్యోగము 1928 నం. జూలై 1 న తేదీతో పూర్తియైనను, కళాశాలవారు వాటికళాళి పాఠ్యాయునివలె ఆయనకును, జూలై ఆఖరువరకును, జీత మొసరి ఈ మొత్తమైనను వారి కింపవలసికావచ్చు లేదు. ప్రయోజనపుఖర్చు లీయవలసికావచ్చు అనలే లేదు. అర్థదానుని తాతాళి కళాళి నియమించినపుడు ఒక్క యంబునీరింగు ఉపాధ్యాయుడుమాత్రమే యుండెను. ఆయన కచ్చిన పిదప మరియొక కళాళి యింజనీరుగ ఉపాధ్యాయుడు నియమించబడెను. ఆయనను అర్థదానును ఏదాదిపాటు ఉద్యోగమున నుంకితిమి ఇద్దరు ఉపాధ్యాయులు జుండలెనా, ముగ్గురుండలెనా యనవిషయమును పాలక సంఘము వారే నిర్ణయించదగుదురు. ఉద్యోగము పూర్తియైన పిదప అర్థదాను చిత్ర విద్యార్థులలో విద్యార్థులనును చేయుచుండెను. తనకంద్ర ఉత్తరములకు జబాబు ప్రాయక పోవుటచే చిత్తులలో నుండినవి ఆరెట్లుదె ల్పెను. నెం. 2 నెలలు 3 నెలలుగాడ గడచెను. ఉన్న కొద్ది ఆరెనికి చిత్తు యెక్కువగుచుండెను. అందు కని ఆరెనికి ప్రయోజనపు ఖర్చులు అప్పుగా నీయబడ్డెను. ఇట్టి సంకల్పములలో ఆరెనికి రూ. 50 ప్రయోజనపు ఖర్చులు ఉచితముగ నీయవలయునను, వ్యాజ్యము చేతకుండ కగిన కట్టువాట్లు జేసికొన్నందులకును కళాశాలవారి నెవలైన నిధినిపరచుకా ఈ సంకలి జూమకొని వాటికళాళి పాఠ్యాయుడు రూ. 450 నవ్వవలసరము రావలెనని వాకు లాయరుగోటిను యిచ్చెను. కాని, సంకలి లన్నియు దెలియబడి, ఆరెడే తాతాళి కళాళి ఒక సంవత్సరముపాటు ఉద్యోగమునకై కచ్చితిని వాపేగవాసిన మాటల నుదహరించి ఖండితముగ జబాబు నిచ్చుటతో వ్యాజ్యము జెవరింపు అణగిపోయెను. కళాశాల పరిపాలనాధికారము పాలక వ్యాజ్యములలోకుడ దిగవలెను గాబోయెను. ముట్టదారయన, లేనిపోని జోక్యమును కచ్చియకొనువారును గలరని తెలిసికపుడు మే మట్టికట్టుదిట్టములు చేసికొనుటయే మేలని వాకు తోచుచున్నది.

(5) జమ్మగొని:-నిజానదస్యామి వారి అభిప్రాయ మెట్లున్నను, కళాశాలవారికి ప్రైవేట్ విషయమునైన అంత మోజులేదు. కళాశాలకు కావలసినంత వికాలకళాళి కలదుగాని విద్యార్థులు బయట చక్కగా అటపాడుటకు ప్రోత్సహించబడుదురు. కాబట్టి జమ్మగొని ఉపాధ్యాయుని తొలగించుటకు పాలక సంఘమువారికి తగిన కారణము అస్సరమైతే తలంపవచ్చును. తిప్ప గా రాకపోవుట, పాఠశాల జరుగువేళ కళాళి కనరత్తు జేతకలసినట్లుట, విద్యార్థులు మస్తీలు బస్మియకన్న అటలయిండు యెక్కువనకై కచ్చియట మొదలగువి ఇందుకు కారణము లేనవి.

(6) సంగీతము:-కళాశాలలో సంగీతకళాళి ఎప్పుడును లేదు. కాని, కొన్నాళ్లు సముకాలమును, పిమ్మట యావత్కాలమును పనిజేయుటకు ఒక సంగీత ఉపాధ్యాయుని పిల్లలకు సంగీత మభివృద్ధికిగించి పాటలువాడుట, సభ్యులను రావకదనతో జరుపుట మొదలగు వానియందు తోడ్పడుటకు నిజమిందిరి. ఆ ఉపాధ్యాయుడే సంగీతమునందు యెక్కువభాగము నిలిపి యద్దరు విద్యార్థులకు సంగీతము జెప్పచుండెను. ఈ సభ్యులలో మదైలవారు పాటకచేరికి అలంకార ప్రాయముండెను. కళాశాలకు మాత్రము ఆ తనరము కావండెను. అతడున్న రోజులలో భజనలకు అక్కరకు వచ్చేవాడు. కాని దబ్బులేని రోజులలో యిట్టిమోము కొన్నివారోకలసిన వచ్చెను.

(7) వర్ణము:-కళాశాల ఖర్చులో దక్షిణదేశమున విద్యార్థులను చేసినను గుడురు కుకాళును తన్నుతాను పోషించుకొనుకొనిన దానినా చేయకలెను నరకువైన నియమింపబడెను. జీత ము యేమి కావలెనని యడుగు, మీ యిచ్చుము వచ్చినంతయని జెప్పెను మొదట రూ. 28 జీతము యేర్పాటు చేసితిమి. కాని అతడు గొజు బోచ్చెను. అందుకని నెంకి రూ. 80 చొ. అతనికి యిచ్చితిమి. కాబట్టి మూడు నెలలలోపల అతనికి రూ. 7 జీత మెక్కువజేసితిమని జెప్పట కరికాదు. అతనికి మొదటి 14 రోజులు కేపు అదిసంజీయె రూ. 80 చొ. కన్న వనే యిచ్చితిమి. అతడు జేకాళిమని యగుటచే అతనికి వదవునకై కళాశాల వారు నెలకు రూ. 7 చొ. కన్న యిచ్చిన దబ్బును తనజీతముగానుండి, నెం. రూ. 7 చొ. కుదరా యిచ్చుటకు కోరితిమి. కాని అతడందుల కంగీకరింపక పోవుటచే నెం. రూ. 80 చొ. యిచ్చితిమి. మూడు నెలలయొక రువాక నరకు బట్టుచెట్టుట కిప్పు యేమియు జేయలేకుండెను. కలక, సామాలు మొదలయిన విషయచ్చి నవ్వటికి ని, బట్టులు కుర్చీలు, మంచములు, బిగ్గలు, టీపాములు, చేసిన వాటికొచ్చిన అన్ని

అప్పుతాంజనం డిపో, మదరాసు - బాంబాయి.

ఆంధ్ర పత్రిక

1923 సం॥ నవంబరు నెల 2 వ తేది

శుక్రవారము

సర్ సప్రాగారి నిరర్థక సమాధానము

హిందూదేశ గౌరవమును, సర్ సప్రాగారు భంగపరచిరిని, నేటివార్తలవలన మనలె స్పష్టమగుచున్నది. దక్షిణాఫ్రికాలోను, కెనియాలోను వ్యవహారము సున్నజట్టిపపుడు, సప్రాగారి సంతృప్తి కెక్కడ నందు గలదో తెలియదు. భారతీయుల ధిక సంఖ్యతో నివసించుట, దక్షిణ తూర్పు ఆఫ్రికాలో దుగిలిన రాజ్యములలో అత్యల్పసంఖ్యాకులు గలరు. శ్రీనివాసశాస్త్రి గారు, ముందుగ దక్షిణాఫ్రికాకు బొవుట మానుకొని, కెనా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలండులలో దిరుగ సాగిరి. అక్కడ బడసిన సన్మానములతో సంతృప్తి జెందిరి. తమ కోర్కె లన్నియు సఫల మయ్యుటల భావించిరి. వీరి కర్మలనను ముగిసిన పిమ్మట, కెనియాలో నేమి, దక్షిణాఫ్రికాలో నేమి భారతీయుల నితికర్మము గావించబడెను. వనసు నిరాశ జెందక, శాస్త్రిగారు మరల ఇంగ్లండుకు రాయబారము వెడలిరి. కాని కెనియా నిర్ణయమును మార్చబడక ఎక్కడు విచేకులై తిరిగివచ్చిరి. భారతీయుల గౌరవమును కాపాడుటకు, వేరు మార్గము లవసర మని వారు గ్రహించిరి. శాస్త్రిగారు అజయము గాంచిన చోటుల, సర్ సప్రాగారు విజయము గాంచ నెంచిరి! ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సులో పాల్గొనుట వివేకము గాదని ఎందరు తెలిపినను, సప్రాగారు విరయిరి. కాలిలను దారికి తెచ్చుటకై, నిరర్థకసూచనల గావించి సమాధానమున కొడబడిరి. కాని స్ట్రెట్సుగారు ఇట్టి యిచ్చకములకు లొంగువారు గారు. దక్షిణాఫ్రికాయందేమి, కెనియాలోదేమి, వ్యవహారము ఎప్పటివలె నుండెన. శ్రీనివాసశాస్త్రి గారికి సయితము, సప్రాగారి యత్నము సరిపడవయ్యెను. కెనియా పోయినపుడు అంతయు బొవుటచే, రెండవరకపు బ్రిటీషుసామ్రాజ్య పౌరత్వ మక్కరలేదని నిరాకరింపవలయు నని, శాస్త్రిగారు సప్రాగారికి స్పష్టముగ తెలిపిరి. కాని, సప్రాగారు తమ ప్రయత్నముల ఫలితమునకు తృప్తి జెందుచున్నారు. రూటులో మచ్చటంచుచు, ఇంపీరియల్ సమావేశము నెడల ఆధినితరాజ్య భారతీయ సమస్యను దెచ్చి నందులకు, లాభము గలిగె నని మీరు చెలిపిరి.

సజ మాలో చించిన, లాభ ముండ భారతీయుల గౌరవమునకు తీరిని నష్టము వాటిల్లె ననుటకు సందియములేదు. భారతీయులు కట్టుదల లేని వారినియు, తమ హక్కులను కాపాడుకొన జాలరనియు ప్రపంచమునందభిప్రాయ మేర్పడుట సహజము. ఇక ముందుండియు భారతీయుల యవసరలింకను దిక్కుటమయి గవచ్చును. ఆధినివేశ రాజ్యమంత్రులలో స్ట్రెట్సుగారు తప్ప మిగిలినవారు తమ తీర్మానముకు సానిభూతి జూపినందుకు సప్రాగారు తృప్తి జెందుచున్నారు. ఎవరి యిగ్గికారము ముఖ్యమో వారు పెడ మొగము జెట్టుటచే, ఎట్టి లాభము గలుగ దయ్యెను. ఉపసంఘముల స్పృహనుటకు మిగిలిన రాజ్యములవా

రంగీకరించరు. ఈ సంఘములు వెనుకటి ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సు తీర్మానము నెలవల కాచరణానికి దే వీలగునో కనుగొనుట. ఈ విషయమై మరల విచారణ సలుపుట కెట్టి ప్రసక్తి గలదో తెలియదు. భారతీయుల సమానత్వము నంగీకరింపవలయును. లేకున్న ప్రతిఘటింపవలయును. అందుకు మారుగ, అటునిటుగాని స్థితి ప్రబలుట కవకాశ మిచ్చుటలో సప్రాగారు దూరదృష్టి లేక బ్రవర్తించిరి. ఇందువలన భారతీయులు తమ హక్కుల కొరకు పోరాడలేరని నెల్లడియగును. కమిటీలవలన నెట్టి లాభము గలుగుననియు, నుభవైకవేద్యము. ఏమి సమస్యనయినను త్రోసవేయ నెంచుచో, కమిటీల నేర్పరుచుట ప్రధానమార్గమగును. సప్రాగారు చెలిపిన సంగతులబట్టి, స్ట్రెట్సుగారి విషయమై ఆకలంతరించెని తలంపవచ్చును. 1921 సంవత్సరపు తీర్మానము నంగీకరించుటకు గాని, భారతీయుల ద్వర్తకను బొవుట కిరమార్గముల నరయుటకు గాని, స్ట్రెట్సుగారు స్పష్టముగ నిరాకరించినటుల సప్రాగారు సూచించిరి. ఏ మాత్రము లొంగుట కయినను స్ట్రెట్సుగారు వ్యవధిలేదట. స్ట్రెట్సుగారు చ్యుతెంత కంటకముగ నున్నన, తమ యభిప్రాయమును స్పష్టముగ చెలిపి లేనిపోనియాశల కవకాము లేకుండ నేసినందులకు వారి నభినందింపవచ్చును. స్ట్రెట్సుగారు లబికిన పిమ్మట, వాటితో నింకను సమాధానము గోరుటగాని, ఇంకను నైచ్యమున కొడబడుట గాని, అస భవము.

స్ట్రెట్సుగారి యెడ సర్ సప్రాగారికి పట్టరాని కోపము వచ్చుట వింతగాదు. స్ట్రెట్సుగారి దృక్పథము వలన హిందూదేశమునకు గాని దక్షిణాఫ్రికాకు గాని శాంతి చేకూరదని తెలుపుటలో సప్రాగారు సత్యమునే వచించిరి. సంఘర్షణము తప్పనపుడు వెనుదీసిన లాభముండును. సామ్రాజ్యజ్ఞమును నాలోచింపక, స్ట్రెట్సు సేనాని మెలగుచున్నప్పుడు, అట్టివాటిలో ప్రతిఘటింపక తీరదు. ఇట్టి విషయ స్థితి దెచ్చిపెట్టినందులకు బాధ్యులు స్ట్రెట్సుగారుగాని భారతీయులుగారు. స్ట్రెట్సుగారిని మందలించుటకు మారుగ, ఇంగ్లండు వారికి ప్రోద్బలము గలిగించుచో, ప్రస్తుత విషయ స్థితికి ఇంగ్లండుగూడ సమానబాధ్యుని వహింపవలసివచ్చును. “స్ట్రెట్సు సేనాని విషయమై నేను అజయము గాంచితీ”ని సప్రాగారు ఒక్కకొనిరి. ఇందునుబట్టి స్ట్రెట్సు సేనాని రాయబారము విఫలమయ్యెనని స్పష్టమగుచున్నది. ఇకనమునను మిలేవాడులు వేల్కొని భారతీయుల గౌరవమును కాపాడుటకు స్వతంత్రచర్యకు గడంగెదరా? కెనియా నిర్ణయము విషయమైగూడ, సప్రాగారి ప్రయత్నములు విఫలమయ్యెను. కాని, సప్రాగారి కటాలలో తృప్తిగలిగెను. కాలిల మంత్రుల కెనియా నిర్ణయమును మార్పుటకు వీలులేదని తెలిపినను, హైదరాబాద్ సంగతులవారు తమకు జేపెడి విన్నపములను విచారించెదమని సూచించిరట. ఇక్కడికి సంతసింపవలయునని సప్రాగారు భారతీయులను కోరుచున్నారు. కెనియా భారతీయుల ప్రధానపుహక్కును కాపాడుట యవసరమా, లేక స్ట్రెట్సులాభముల నాశించుట ముఖ్యమా? సప్రాగారి కింకను భారతీయ సమస్య తలకెక్కినటుల దోచును. ఇట్టి వ్యర్థపు ఏర్పాటుల కంగీకరించుటకా, సప్రాగారింతదూరము బోయిరి? జరిగిన సంగతిని రూటుల నెలుపుచునేయున్నాడు. ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సులో భారతీయ సమస్యగూర్చి ఎట్టి తీర్మానము గావించలేదట. బ్రియాకులను కొన్ని టిని మాత్రము సభ్యులు తెలిపి సప్రాగారిని విపులజ్ఞిరి. తీర్మానములకే దిక్కులేనపుడు, తీర్మా

నాధారము లేని వాగ్దానముల కెట్టి విలువ ముండునో యూహించుట సులభసాధ్యము. లేనిపోని యాశలు గలుగునేమోనని, కాలిల మంత్రులుగూడూక్ అఫ్ డెనుమైరు గారు ముందుగ కడు జాగరూకతతోనే బ్రవర్తించిరి. ఎవ రెట్టి విన్నపముల గావించినను, కెనియా నిర్ణయమును మార్పుటకు వీలులేదని మీరు స్పష్టపరిచిరట. కెనియా నిర్ణయమును భారతీయు లంత్య నిర్ణయముగ భావించగని మాత్రము సప్రాగారు బడులు జెప్పిరట.

వ్యవహారము లీ తీరుననుండ, సప్రాగారు వర్తవ సానమున కెటుల తృప్తిజెందిరో యూహించుట దుర్లభముగ నున్నది. శాస్త్రిగారియనను, సప్రాగారి వాదము నొప్పుకుందురని తోచును. తిన్నగ నాలోచించిన వీని లాభము తెలియనని సప్రాగారు అభయ మొసగిరి గాని, క్రజల కట్టి దివ్యదృష్టి లేకున్నది. రాజ్యాంగవేత్తలు నైతము భ్రమ ప్రమాదములకు లోనగుదురనియు, ప్రభుత్వములు నిత్యములు గాననియు, సప్రాగారు ఓదార్చుచున్నారు. రాజకీయ విషయములలో స్థిరనిర్ణయము లుండవట, సప్రాగారి సిద్ధాంతము నిజము గవచ్చును. కాని, భారతీయులు తమ హక్కులను కాపాడుకొన జాలని యెడల, రాజ్యాంగవేత్తలు భ్రమ ప్రమాదములలో మునిగి తేలుచునేయుండురు. తమ నిర్ణయములు స్థిరమలని చెలుపుచునేయుండురు. రాజ్యాంగవేత్తల దయాధర్మముపై హిందూదేశ మంతకాల మాధారపడియుండునో అంతవరకును హిందూదేశమునని ఎల్లరకు చులకనగనే యుండును. వారి హక్కుల నెవరును లక్ష్యపెట్టరు. హిందూదేశము తన శక్తిని జూపగలిగినపుడే, రాజ్యాంగవేత్తలు వివేకముతో బ్రవర్తించురు. ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సును తాము విడిచిపెట్టినందులకు, కెనియా విషయమై గలిగిన యాశయే కారణమని సప్రాగారు సమాధానము చెలుపుచున్నారు. సప్రాగారు తమ లోదాము సంతసించి యుండవచ్చును. ఎంత గలిగిన నంతయే చాలునని వారు భావించియుండవచ్చును. భారతీయులు మాత్ర మటుల దలంపజాలరు. ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సు వలన నేదియో లాభము గలుగునని నోరు దెరిచి చూచుచున్న వారు తమ యాశల నింతటితో వదులుకొనవచ్చును. దక్షిణాఫ్రికా వారు కఠిన హృదయు లయినను, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు తమకు సంబంధించినంతవరకు భారతీయులకు న్యాయము జరుపుదురను నమ్మకము వెనుక ప్రబలియుండెను. కెనియా నిర్ణయముతో అట్టి యాశయు అంతరించినది. భారతీయులు తమ పై తా మాధారపడి యుండుటయే శ్రేయస్కరము. హిందూదేశ మిదివరకు కృశగౌరవమును కాపాడుకొనుకట్ల తగిన దీక్షనుగాని కిక్కిరి గాని జూపియుండలేదు. గాంధీమహాత్ముడు నూతన మార్గము జూపి, దేశమునకు మహాపకారము కావించెను. ఆ మార్గమునుండి దేశమును మండ్రి మురిల భైత్యుకడదతులలోనికి ద్రింపుటకు కొందరు బూతుకొనుచున్నారు. వీరి చర్యలవలన, దేశ గౌరవమున కెట్టి నష్టము గలుగుచున్నదో, కఠిత లాములము.

హిందూమహమ్మదీయ సమస్య

నాయకులు కొందరింకను తమ బాధ్యతలను గ్రహింపక కేవలము తమతమ సంఘముల హక్కులనుగూర్చి పట్టుదల జూపుచు, ఎవటి సంఘములపై ప్రాతికూల్యము వహించుట కోచనియము. మహాత్ముడు బోధించిన త్యాగమార్గము నెవరును గ్రహింపక నెలగుచున్నాడు. హిందూమహమ్మ

నీయ కలహముల నవకాశముగ గైకొని, అధికార వర్గము మరల విజృంభించుచున్నది. దైవమును ఎవరి యిష్టానుసారముగ వారు ప్రార్థించుకొనుట కవకాశముల సుసగలుండుట, నాగరికలక్షణము గాజాలదు. ప్రస్తుత సమయమున ఏ యొక్క సంఘమును నిందించి లాభము లొందవు ఉభయసంఘములలోను అసహనపరులును, అన్యమత ద్వేషులును ఉండవచ్చును. ఇట్టివారు జేరి కలహములను పురిగొల్పునపుడు, నాయకులు నిష్పయముగ వారిని మందలించుట యవగరము. ఇట్టివారు మహమ్మదీయులా హిందువులా యను క్రొత్తతో బనిలేదు. ఉభయసంఘముల నాయకులును నిష్పక్షపాతముగ మెలగుచు, జాతైక్యతను బలపరుచుచో, అచిర కాలము లో స్వరాజ్యసద్ధి గలుగును. రాజ్యాధిపతి స్వరాజ్యము హిందూ స్వరాజ్యము గాని, మహమ్మదీయ స్వరాజ్యముగాని గాజాలదు. ఉభయసంఘములకును స్వరాజ్యము ననుభవించుటకు సమానముగ హక్కు గలదు. ఇట్టిరీతి, ఉభయములను ఒండొరులతో పోరాడు కొలదియు, ఏ సంఘమునకు గాని, దేశమునకు గాని ఇనుమంతయు లాభము గలుగ జాలదు. అట్లే, వహరకపూరు మొదలగు ప్రదేశములలో హిందూమహమ్మదీయ కలహములలో నష్టపడినవారు ప్రాసిక్యవనులను మానుకొని, జాతైక్యతకు తోడ్పడవలయు ననియు, క్రభ్యమువారు ప్రాసిక్యవనులను మానుకొనయెడల సాక్షులు సాక్ష్య మిచ్చుట మానుకొనవలయు ననియు, యంగు ఇండియా ప్రతీక హెచ్చరించుచున్నది. ఒక రిపై నొకరు కోర్టులలో పగసాధించుట కిది సమయము గాదు. వెనుకటి సంగతులను మరచిపోయి ఒకరినొకరు తుమించి, ఇకముందు నుండియు సఖ్యముతో మెలగుట వారి కర్తవ్యము. వెనుకటి సంగతులను జ్ఞాపకము చేసికొని, ఈర్ష్యవహించుట అనివేకము. భారతీయ నాయకు లీ సమయమున ఎన్ని కష్టముల కయిన నోర్చి సఖ్యమును బలపరుపనియెడల, దేశ హాథోగతిపాలగు నని గ్రహించుట యావశ్యకము.

పంచాయతులు

గ్రామపంచాయతుల 1922-వ సంవత్సరపు రిపోర్టు ప్రచురించబడినది. వీరివలన కొంత ప్రయోజనము గలిగె నని ప్రభుత్వమువారు చెబుచున్నారు. ఆయా జిల్లాల రిపోర్టుల జూచిన, అధికారులు పంచాయతి ప్రతిష్ఠాపనకు తగు ప్రోత్సాహ మొసంగియుట గనుపించుదు. ఇక్కార్యమును అధికారవర్గముకన్న ప్రజలే ఎక్కుడు దీక్షతో కొనసాగింపగలరుట తిథ్యము. గ్రామపంచాయతులను నెలకొల్పి ప్రజలు అన్నగ కొనసాగించగలరేని, గ్రామ పునర్నిర్మాణమును వారు అచిర కాలములో నెఱవేర్చగలుగుదురు. గ్రామపంచాయతులు, గ్రామములందు స్వరాజ్యమును సుప్రతిష్ఠింప జేయుగలవు. ఈ ప్రతిష్ఠాపనలు ప్రాచీన సాంప్రదాయముల కనుగుణముగ నుండుటచే, కొలది ప్రోత్సాహముతో పనులు సక్రమముగ నెఱవేరగలవు. నిర్మాణ కార్యక్రమము ప్రతిగ్రామమునందును చురుకుగ నెఱవేరుటకు పంచాయతు లెంతయు తోడ్పడగలవు. పంచాయతుల లాభముల నిదివరకు పెక్కుమారులు వివరించెడిమి. కాని పంచాయతుల నిర్మాణముగూర్చి కాంగ్రెసు సంఘము లింతవరకు తగినశ్రద్ధ వహించియుండలేదు. గ్రామ కాంగ్రెసుసంఘములు శ్రద్ధతో బనిచేయుచున్నగాని, పంచాయతుల నిర్మాణము కొనసాగదు. గ్రామసంఘములను పునర్జీవంపజేయుట ముఖ్యము. క్రొంది యు సాధులు బలపడినగాని,

ఆంధ్రజాతియ కళాశాల - బందరు

కీర్తిశేషులగు కోపల్లి హనుమంతరావు వంతులు గారిచే స్థాపింపబడి
భారతజాతీయ మహాసభాదర్శముల ననుసరించి 15 సంవత్సరములనుండి పనిచేయుచున్న
జాతీయ విద్యాలయము

“ఎప్పటివలె దీపావళిభిక్షుల నిచ్చి స్వధర్మమును నిర్వహింపుడు”

స్వరాజ్యసాధము సుస్థిరముగ నుండజాలదు. కానన సభల ఎన్నికల గడచితి లంకరించుటచే, కాంగ్రెసు నాయకులు తమ దృష్టిని గ్రామ పునర్నిర్మాణము వంకకు ద్రిక్పట ముఖ్యావశ్యకము. ఇక్కార్యమునుగూర్చి ఉభేతవహించు కొలదియు, సర్వ రాభివృద్ధి కాటకము గలుగుచుండును.

స్థాంపులు

1923 సంవత్సరము 31 మార్చితో అంత మయ్యెడి మూడువత్సరముల నివేదిక ప్రచురింపబడినది. ఆరంభమున నిలువయున్న స్థాంపుల విలువ, 172,30,740 రూపాయిలు. మూడువత్సరములలో చేరిన స్థాంపుల విలువ 774,30,024 వెనుకటి మూడువత్సరములకన్న ఈమారు 100 కి 57 శాతమున వృద్ధి గనపించును. జనరలు స్థాంపులు, కోర్టుఫీజు స్థాంపులనుండి చేకూరిన రాబడిలో వృద్ధి గలదు. స్థాంపుల మొత్తపు రాబడిలో 100 కి 17 వంతున వృద్ధి గలిగెను. కోర్టుఫీజు స్థాంపుల రాబడి 100 కి 14 వంతున వృద్ధియగుటకు వ్యాజ్యముల వృద్ధియే గాక, కోర్టుఫీజున వృద్ధిజేయుట గూడ కారణమయ్యెను. కాపీస్థాంపుల రాబడి 100 కి 14 వంతున వృద్ధియయ్యెను. జనరల్ స్థాంపుల రాబడి 100 కి 24 వంతున వృద్ధియగుటకు స్థాంపువ్యాప్తి వృద్ధియగుట యొక కారణము. ఇంతియగాక ధనమును భూములక్రింద వెచ్చించుటయు, భూములధర పెరుగుటయు, కారణమయ్యెను. హుండ్లీలలో గూడ 100 కి 53 వంతున వృద్ధి గలదు. అతికించెడి స్థాంపుల రాబడి 100 కి 47 వంతున పెరిగెను. న్యాయవాదుల సహజ స్థాంపుఫీజులు పెరుగుటచే, దానివలని రాబడియు పెరిగెను. అణాసీను, చెక్కుస్థాంపుల రాబడి హెచ్చెను. క్రొత్తపన్నులను విధించుటవలన, ప్రభుత్వమునకు చాల లాభము గలిగెనని విశితమగుచున్నది.

కామినీ కుమారచంద్రుని హెచ్చరిక

పోస్టు నొకరుల సమావేశమున కధ్యక్షుని వహించి, కామినీ కుమారచంద్రగారు కొన్ని స్పష్టపరగతులను విశదీకరించిరి. కేవలము విన్నపములును ప్రార్థనలును నిరర్థకములని పెక్కుమారులు రుజువయ్యెననియు, తమ హక్కులను నిలువబెట్టుకొనుటకు ప్రతివారును ప్రయత్నింపవలయుననియు, తగు బలమును సంపాదించి తమ కోర్కెలు నెఱవేలుటకు వేరువార్గము లేనియెడల, అహింసాబద్ధముగ సమైక్య గడంగవలెననియు, వీరు బోధించిరి. ఇట్టి సాధనము చేతిలోనుండుకొని, తమ యభిప్రాయములను నెల్లడించునెడల, విజయము తప్పక గలుగునని తెలిపిరి. అధ్యక్షుని హెచ్చరిక, పోస్టుల అధికారుల కేసు తిరితిరు కేమి కష్టముగ నుండియుండును. కాని స్వాతంత్ర్యోద్యమము అన్ని కాభలలోను ప్రబోధము గలిగించుట సహజము.

స్థానిక వార్తలు

బెజవాడ స్పిన్నింగు అండు వీవింగు మిల్సు, లిమిటెడ్:— ఈమిల్లు మందరినిర్మాణమునకు నవంబరు 11 కు తేదీన, గుంటూరుజిల్లా కలెక్టరు టి. జి. మాదాస్వామిగారు కళాస్థాపనచేసెదరు.

శ్రీ ఉజ్జ్వలనంద మునీశ్వర ఆశ్రమము:— ఈ ఆశ్రమమునందు మొన్న (81-10-23) సాంస్కృతిక సామితి శ్రీ యోగానందమనీశ్వరులవారి 17 వ వార్షికము శోభస్ఫూర్ణముగా జరిగినది. సుమారు 500 మంది విచ్చేసిరి. స్వామివారి కృత్యమును యితరులు కలసి సమాధిపూజ జరిపిరి. శ్రీరామలిల కథవారసు, శ్రీ ఉజ్జ్వలనందకథవారసు భజనల గావించిరి.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము కాలక్షేపము:— రాజమహేంద్రవరము లయినప్రవృత్తి: వాజిపేయాజు - సుబ్బయ్యభగవతుల వారియొక్క ప్రయత్నములకు, శే.వా.గ. కంకొద్దపల్లె శ్రీప్రవృత్తి, పురస్కార-ధరణి భాగవతులవారిచే, ప్రాచార్యులచేట, వారు మ. వ. హిందూ మిషన్ స్కూలు హుండ్లీలందు 1923-వ సంవత్సరము నవంబరు నెల 1-వ తేదీ కనివారము సాయంత్రము 5 గంటలకు హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము కాలక్షేపము జరుపబడున; భక్తరేణ్యులందఱును క్రమసంపాదనముగ నానందింపక ప్రార్థింతులు.

రాకపోకలు:— గా. 55 || కె. వి. శర్మ నాయుడు, గా. 56 || పొత్తగార్లు ఈ యందయినవల కలకత్తా మెయింజులా నిచ్చుటకు జేరిరి. టి. వి. కేవగిరి అత్యుయగాది తిరుమనాల్లికండి కచ్చిరి.

గా. 57 || వాల్మీలూళ్లగారు, ఇల్లిక సర్వీసు కమిషనరుడు జేతుటగాను నిన్నరాతి బొంబయిమెయింజులో ప్రయాణమై ఢిల్లీకి జనిరి. పోస్టుమాన్లచే శింకలగు అర్. డబ్బు రాష్ట్రముగ రు ఎన్నక శింకలను ప్రయాణమై కచ్చిరి. మహామహాపాధ్యాయ కవిరాజు గణపాధనంపి. ఎ. ఎ. ఎల్. ఎం. ఎన్. గారు మద్రాసునుండి నిన్నరాతి కచ్చిరి.

కొల్లంగోడు రాజాగారు

నవంబరు 1 వ తేదీని
ఎగ్జిక్యూటివు కాన్సిలరుపదవి పుచ్చుకొనిరి
(కృత్య పతకము)
పోస్టు సెంటుబార్జి, నవంబరు 1, 1923.

గా. 58 || భాను బహద్రుడు 50 వ మహమ్మదు వాల్మీలూ సా హేబు బహద్రుడు జులీ 1 వ నీవిల సర్వీసులోని రాజులు మిమను సభ్యులుగా నియమింపబడుటచే బదరాసు కచ్చిరుగా ఎగ్జిక్యూటివు కాన్సిలరులో నొకస్థానము తాత్కాలికముగా భాగి చేయబడినది. ఆ స్థానమును మెటనే ఆశ్రమింపబడు శివోకరు లేనందున, ఇండియా ప్రభుత్వ చట్టమునందలి 92 వైక్కు ప్రకారము బదరాసు కచ్చిరుగాను రాజా వెంక నాద వాసుదేవరాజు అకర్షు, కొల్లంగోడు రాజాగారిని తాత్కాలిక సభ్యులుగా నియమించిరి.

గా. 59 || వాసుదేవ రాజాచిత్తరుగు, సి. వి. యి. నేటి ఉదయం తమ ఉద్యోగ కార్యనిర్వహణమునకు పూనుకొనిరి.

రాజప్రతినిధి పబ్లికేషన్సు

అటవీవాడు నవం 1:—లక్ష్మీయందు సాంధ్యమున
ద్యాలయమువారు రెండింటి ప్రభుత్వ స్వాగతప్రకటన
మునుద్ఘోషించి బాలికాపాఠశాలవారు వరదయ్య స్వాగత
ము జరిపించిరి. రెండింటి ప్రభుత్వ వరువరుగా వానిక ప్రత్య
గమము వారి పుయ్యక నమల గొనియాడెను.

విదేశ వార్తలు

సామ్రాజ్యమునందలి భారతీయులు

సామ్రాజ్యసభ సలహాములు

సప్తాగారి ప్రకటనము

సామ్రాజ్యసభయందు భారతీయ సామ్రాజ్యవిషయముపై జరిగిన చర్చ గురించి తమ ఆభిప్రాయములను దాక్షిణ్య సప్తాగారు దూకుటకు తెలుపుచు ఈ క్రింది ప్రకటనను గావించిరి.

ఈ చర్చ సందర్భమున నాలుగు సమస్యలు నడుపబడినవి. (1) ఇంగ్లండు విద్యావ్యవస్థయందు ఆచరణయందు దురుదాని 1921 వ సంవత్సరపు తీర్మానము ననుసరించి భారతీయులకు కలరాజ్యములు దుండవలసిన హక్కులు. (2) డిక్షిటారియం దలి భారతీయుల హక్కులు. (3) ఇతర ప్రాంతాలనుండి యందలి భారతీయుల హక్కులు. (4) కెన్యా సమస్య.

సానుభూతి

ఈ విషయము చర్చ ప్రారంభము కాగానే అన్ని విషయములకు తెలుపుచు నేను సామ్రాజ్యసభయందు దొడ్డి సామ్రాజ్యమును గురించి. దొడ్డి సామ్రాజ్యము సానుభూతితోడను కలిసిపోయిన నా ఆపకావడిను వినిరి. అక్టోబరు 29 వ తేదిన మరల ఈ చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. జనరలు స్పెన్సు తన ఇతిరచనలు ప్రధానమంత్రిలు నానుటలను ఆమోదించిరి. 1921 సంవత్సరపు తీర్మానమును ఆచరణయందు దుండవలసిన భర్తమున వారు గ్రహించిరిని వారి ఆపకావడిను స్పెన్సునయ్యెను. ఈ విషయము ఆలోచించుటకు క్రొత్త దొడ్డియనునందును ఒక సంఘము నియమింపబడవలయుననియు, ఇదియే ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడు సంఘమువారితో సంప్రదింపి, 1921 సంవత్సరపు తీర్మానమును ఆచరణయందు దుండవలసిన మార్గముల నశ్చింపవలయుననియు నేను సలహా ఇచ్చియుంటిని. జనరలు స్పెన్సుగారు తన ఇతిరచనలు ఈ సలహాను అంగీకరించిరి.

ఇట్టి సంఘము ఆస్ట్రేలియాను దండవలసినందు, భారతీయుల హక్కులను ఆస్ట్రేలియా సార్ల మెంటు కారణ అంగీకరింప గలరని కూడ బ్రూనుగారు తెలిపిరి. ఇదే, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజీలాండుల విషయమున నానుటలను విజయము గాంచెనని చెప్పవచ్చును. త్వరలో ఈ రాష్ట్రములందు సంఘములు నియమింపబడవలెను. ఇండియా ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడు సంఘములతో నీరు కలసి పనిచేసి భారతీయులకు తృప్తికరమగు విధమున తీర్మానములు గావించవలసిన నాకు నమ్మకము గలదు.

స్పెన్సుగారి ప్రతిపూర్ణము

ఇంగ్లండు విద్యావ్యవస్థయందు నేను జనరలు స్పెన్సుగారి తో కలసి ఆ సభ్యులను భారతీయుల ఆభిప్రాయములను తెలిపి యుంటిని 1921 సంవత్సరపు తీర్మానమును అంగీకరించుటకు నీలుతనని వారు స్పెన్సుగారు తెలిపిరి. ఇంతే కాక డిక్షిటారియా భారతీయుల సమస్యను పరిష్కరించువిషయము ప్రభుత్వములు గావించుటకు కొంచెము సానుభూతి మాత్రమే పోయిరి. 1921 సంవత్సరపు తీర్మానము ననుసరింపబడవలసినందుకు కూడ స్పెన్సుగారు ప్రతిపత్తిచేసిరిగాని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు దొడ్డియనుల మంత్రులు ఈ ప్రతిపత్తిలను తెలియజేయు ఆమోదించలేదు. బ్రిటిషు పౌరసత్వపు హక్కుల విషయమున నాకును స్పెన్సుగారిని లీడరును ఆభిప్రాయభేదములుండుటచే ఎట్టిలాభము కలగలేదు. ఈ సందర్భమున నానుటలను స్పెన్సుగారు వ్యర్థమయ్యెను. స్పెన్సుగారి వైఖరి భారతీయ ప్రభుత్వమువారికి గాని డిక్షిటారియా కాలిఫోర్నియా తోడ్పడదు. డిక్షిటారియా కాలిఫోర్నియా మహాత్ములను స్థాపించుకొని విషయమును ప్రత్యేకముగ పరిశీలించవలయును. ఈ విషయము కొన్ని సలహాలను నా ఆభిప్రాయములను రాజప్రతినిధిగారికి తెలుపుచున్నాను.

కొనుకాలిలు

ఇంగ్లండు మూడవ సమస్య విషయమున నేను విజయము గాంచెనని చెప్పవచ్చును. 1921 సంవత్సరపు తీర్మానమును ఆచరణయందు దుండవలసినందు ఆలోచించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడు సంఘమువారు కలిసియును ఆఫీసువారి తో కలసి పనిచేయుటకు డెవను మొత్తపుగాను అంగీకరించిరి. వీరలను భారతీయుల హక్కులు స్థాపించబడుటయే గాక రాజకీయముకూడ గొప్పలాభ మేర్పడును. ఇండియా ప్రభు

త్వమువారు ప్రత్యేకముగ విదేశములలో భారతీయులను ఆలోచించి రాజకీయము జరుపుటకు ఆసక్తికలముగనుటచేసిరి.

కెన్యా నిర్ణయము

కెన్యా నిర్ణయమును సర్ దువ్వే యుట ఆ సాధ్యమయ్యెను. ఆ యునను ఈ సందర్భమున నేను గావించిన ప్రతిపత్తియును కొంతవరకు విజయముగాంచెనందులకు సంతోషించుచున్నాను. కెన్యా నిర్ణయము మార్పుట అసంభవమని డెవను మొత్తపుగాను తెలిపిరిగాని, నానుటలను సరించి ప్రత్యేక సంఘము స్థాపించబడిన పిమ్మట ఈ సమస్యను కూడ వారు పరిశీలించుట అవసరమగును. ప్రభుత్వములు మార్గమును ముందుగా ఆలోచించి ప్రతిపత్తిలను మార్చుకొనవచ్చును. ఒక ప్రత్యేకము గావించబడిన నిర్ణయము కాల్మక్ మై దని న్యాయ విజయములందు రాజకీయ విషయములందు చెప్పటకు నీలుతేదు. ఈ ప్రత్యేక సంఘము ఏర్పడి పిమ్మట మల ఈ సమస్య పరిశీలించబడునని చెప్పవచ్చును. ఇండియా కాలిఫోర్నియా తోడ్పడదు. కెన్యా నిర్ణయము భాషా మైనదని భారతీయులు అంగీకరింపవలసిన భారతీయుల పక్షమున నేను గావించిన ప్రకటనను గ్రంథీకరింపబడెను.

సామ్రాజ్యమునందు దుండవలసిన భారతీయులకు ఉన్న పౌర సత్వపు హక్కులు తప్ప తక్కువ హక్కులను నేను అంగీకరింపలేదు. పరస్పర సంభాషణలందును రాజకీయముల నును ఈ ఫలితములు నమరూపించి. కెన్యా నిర్ణయము భాషా మైనదనియు ఈ విషయము మల ఆలోచించుటకు నీలుతేదనియు మంత్రీ సర్ దువ్వే వారు స్పెన్సుగారికి తెలిపియుండిన భారతీయ ప్రభుత్వమువారు కాపాడుటకు నిజముగా సామ్రాజ్యసభ సందర్భమున నాధర్మము యుండెడిది. ఈ సందర్భమున నాకెంతయో సహాయ మొసగుచు నానుటలను చట్ట సానుభూతి ప్రకటించుచున్న భారతీయ ప్రభుత్వములకు ఆంక్షలను వందలకు పెంచుచున్నాను.

కెన్యా నిర్ణయము మార్పుపడదు

లండను, అక్టోబరు 31:— సామ్రాజ్య సభయందు భారతీయుల హక్కుల విషయముపై ఎట్టి తీర్మానము గావించబడ లేకని యాటరు తంతివార్త పుచ్చుచున్నాడు. కాని కాలిఫోర్నియా కల్మక్ మై ముండేది ప్రత్యేకముగా భారతీయుల హక్కుల విషయముపై ఇండియా ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడు సంఘమువారు కలిసియును ఆలోచించుచున్న విషయము ప్రత్యేకముగా ఆలోచించుటకు నీలుతేదు. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు అన్ని విషయముల ఆలోచించుచున్న విషయము ప్రత్యేకముగా ఆలోచించి విషయమును కెన్యా సమస్యను పరిష్కరించుననియు ఈ నిర్ణయము మార్పుట అసంభవమనియు డెవను మొత్తపుగాను తెలిపిరి. ఇండియా ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడు సంఘమువారు తప్ప సలహాలను పరిశీలించుటకు అంగీకరించిరి. కెన్యా నిర్ణయము భాషా మైనదని భారతీయులు అంగీకరింపవలసిన భారతీయుల హక్కులను తెలిపిరి.

కి॥ శే॥ బోనలూ

తీర్థి, అక్టోబరు 31:— బోనలూ గారి కలము దిహించబడునని పిమ్మట వారి ఆస్థులు సోమవారమునాడు కర్ణాటక నిర్జనమందు చంపబడుననియు ప్ర.టి.పడినది. ఈ విషయమును మంత్రిచిన నానుటను గొరంబుట సామ్రాజ్యమునందు వందలకు 80 వై గల విద్యార్థులను కెంకయో అనునందుగా నన్నది. ఈ సమయమున లండనునందు దొడ్డియను మంత్రులుండుటచే బోనలూ అంత్యక్రియలు అధికముగా గొరంబులతో జరపబడవలెను. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందే కాక ఇతర ప్రాంతాలందలి వార్తాపత్రికలు కూడ బోనలూ గారి ప్రశంసించుచు వారు మరణమునకు చిత్తిలుచు వ్యాధులను ప్రకటించుచున్నవి. ప్రపంచమునందలి అన్ని భాగములనుండియు సానుభూతి తెలుపులేఖలు కి॥ శే॥ బోనలూ గారి కుమార్తెకు కంపించుచున్నవి.

సామ్రాజ్యమునకు బోనలూ మరణమునకు గొప్ప గాటు ఏర్పడినది సామ్రాజ్యసభవారు తీర్మానము గావించిరి. తమ సానుభూతిని బోనలూ కుటుంబమునకు తెలుపుటకూడ తీర్మానింపబడినది.

నవ్వపరిహారముల సమస్య

లండను, అక్టోబరు 31:— కొత్త ఏర్పరుచుట నవ్వపరిహారముల సంఘమునందు ఆమెరికావారు కూడ పాల్గొనవలయునని మిత్రమండలివారు కోరవలయునని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు మిత్రమండలికి చేరిన రాజ్యములకు ప్రాసక్తి తెలియచున్నది.

రైతు విధానము

ప్రముఖుల అభిప్రాయములు

లండను, అక్టోబరు 31:— రైతు విధానమును ఆధారముగా గైకొని ప్రచారము నుంపవలయుననియు భేదాభిప్రాయములను ప్రత్యేకముగా తెలుపుటకు నేను అన్ని ప్రభుత్వములను గూర్చి వార్తాపత్రికలను గూర్చి. దీనిని కొంతవరకు యూనియన్లులకును ఇతర యూనియన్లులకును గలభేదములు త్వరలో అంతమొందవలసి యిహించుచున్నది. ప్రభుత్వమువారు గతకాలి విధానమును చక్కగ త్వరలో సమీక్షించుచుండవలయునని సర్ వర్తింతురు ఈ సమస్యను సాధరింపజేయు యిహించుచున్నది.

సాలికుల ప్రభుత్వము లండనునందు ప్రభుత్వమునందు విదేశములనుండి తక్కువధరలకు అధికముగా సలకులు వచ్చుటకుని సమస్యను పరిశీలించిరి. కాని రైతు విధానమును వీరు సంపూర్ణముగా ఆమోదించలేదు. ఇట్టి గొప్ప మార్పులను అధికపరిశీలులు వివరించుచు మారుని అభిప్రాయపడిరి.

కార్మికుల వైఖరి

కార్మిక వాయుడుల అర్థము హెండరును గారు ఆక్టోబరు 30 వరకును మార్పును గతకాలి విధానము ఆచరణయందున్న దేశములందలి కార్మికుల స్థితిగతులు ఇతిరచన ప్రత్యేకముగా లేవనియు ఆక్టోబరు 30 వరకు కార్మికులకు సంబంధించిన విషయములు ఒకటిగ నుండవలెను చేయువలసిన ఈ సమస్య అంతమొందుననియు ఇదియే కార్మికమువారి విధాన మయ్యెను చెప్పిరి. అధిక విధానమును నిర్ణయించుచు ప్రాంతాల ప్రభుత్వములు స్వతంత్ర వాణిజ్య విధానమును కార్మికమువారు అంగీకరింపవలసిన మరయుక రాజకీయమువారు ఆచరణయందు చందలను వివరించు విధానములను నొక మూసగా అంగీకరింపవలసిన ప్రకటించిరి.

జర్మనీ వ్యవహారములు

డాక్టరు నైనుమానుగాడి ప్రభుత్వము ఆంత మొందునా?

రాజకీయ పరిస్థితులు విషయముగ పరిణమించుట

బర్లిను, అక్టోబరు 31:— జర్మనీయందు రాజకీయ పరిస్థితులు విషయముగ పరిణమించుచున్నవి. భాషలను గాని కెన్యా విషయము ప్రత్యేకముగా ఆమోదించవలయుననియు బర్లిను విషయము కలిసి చర్చలు పుచ్చుకొనవలయుననియు విప్లవ కారకతో నేనుకొనుటకు శిక్షింపవలయునని సోషలిస్టు పార్టీ మొంటరి పార్టీ వారు కోరుచున్నార. ఈ కోరికలను అంగీకరించక సోషలిస్టు సోషలిస్టులు రాజకీయము ఇచ్చేవరకు తెలియజేస్తుంది. కేవల దివ్యముగా ప్రభుత్వమువారు సోషలిస్టు పార్టీ వారు ప్రభుత్వమువారిని కోరియున్నారు.

ఇతిరచనములు

జర్మనీ లెవీయా సామ్రాజ్యము జరుగుచున్న త్రికోణ యుద్ధములను ప్రైనుయను గాని ప్రభుత్వము అంతమొందునోమోయని కొందరభయపడుచున్నారు. ప్రైనుయ లెవీయను గాని ముట్టచే ప్రైనుయను గాని కలిసి చర్చలు పుచ్చుకొనుటకు వెడదీయచున్నారు. సాగనీవిషయము వీరు అతికలిసియు ప్రవర్తింతురు సోషలిస్టు పక్షమువారికి ఆగ్రహము కలిగినది.

బోల్షి వికరల ప్రయత్నములు

జర్మనీయందలి గృహకలలమును సోషలిస్టులు ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేకముగా పరిశీలించుచున్నారు. కమ్యూనిస్టు పక్షము వారిని ప్రత్యేకముగా లేవనీ విప్లవమునకు తోడ్పడుటకు సోషలిస్టులు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించు చున్నట్లు తెలియచున్నది.

రై ను లాండు

పారిసు, అక్టోబరు 31:— కర్పెట్టు సుధివరకుల ననుసరించి రిఫర్మలను స్థాపించుటకు నీలుతేందుకు రైనులాండు రిఫర్మలను బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు అంగీకరింపని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

జర్మనీయందు విభేదము కేవల ప్రత్యేక రాష్ట్రములు ప్రత్యేక ప్రభుత్వములను స్థాపించుకొని నవ్వపరిహారముల మొత్తమును కమ్యూనిస్టులు ఆధారమున ననియు కావున రైనులాండు రిఫర్మలను బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు అంగీకరింపవలసియు బర్లిన్ గురగు ప్లిమరు ఈ కమ్యూనిస్టులకు తెలిపిరి.

నెల్లూరు స్త్రీల కాంగ్రెసు సంఘ కార్యనివేదిక

(జూలై ౧౦-౩-౧౯౨౨-౧౯-౧౦-౧౯౨౩ ది)
(స్వీయ విలేఖరి)

దై సంఘము ౧౯౨౨ వ సం॥ ము మార్చి నెల ౧౦ వ తేదీన "నెల్లూరు స్త్రీల కాంగ్రెసు సంఘము" అను పేరుతో స్థాపించబడినది. అనంతరము యీ పేరును మార్చి "నెల్లూరు స్త్రీల కాంగ్రెసు సంఘము" అని చేర్చితిమి. ప్రస్తుతము యీ పేరు కొనె యీ సంఘము పిలువబడుచున్నది. మేము చేసినవని యీ క్రింద వివరించుచున్నాము.

సభలు

ఇంతవరకు ౮ కార్యనిర్వాహక సభలు, ౮ సామాన్య సంఘసభలు, ౩౬ బహిరంగసభలు జరిగినవి. కారాగార విడుదలై వచ్చిన మండల నాయకులను చందలేతరులను చేకూర్చుటకు సభలు ఏర్పరచుచు వచ్చి యీ కార్యమును చేపట్టి కారాగార వేంకటప్పయ్య గార్లను స్వాగత మొసంగితిమి. అనేకమార్లు పీఠులందు భవనం చేయించి పీఠ యంత్రావళును లిచ్చుచు మా సోదరీమణులను ఉద్దేశ భావమున నుద్బోధించుచు కొంతవరకు కృషి సలిపితిమి. మా సంఘసభ్యురాలైన శ్రీమతి పాణికా కంకమ్మ, తిక్కనపల్లి నుకన్నమ్మ, కందాడై యతిరాజమ్మ, ఓరుగంటి మహాలక్ష్మమ్మ, కొంకణి మామ్మ, తిలక్పూరు అదిలక్ష్మమ్మ, కూరపాటి మంగళమ్మ, చెలంకల్ల కామమ్మ, పాటూరు బాలసరస్వతమ్మ, ఇస్కా బాసకీదమ్మ, రాళ్లపల్లి మేకట నుమ్మమ్మ, మొదలగువారు ముఖ్య గౌరవ (యేదరి) గ్రామములకు వెళ్లి స్త్రీలను కాంగ్రెసుసభ్యులుగా చేర్చుట, ఉద్దేశపరిచి బోధించుచు స్వరాజ్యనిధి కనూజచేయుట మొదలగు తపాలను సలిపియుండిరి. ౧౯౨౨ వ సం॥ ము ది నెల ౧౨-౧౩ తేదీన శ్రీమతి టంగుటూరు వామయ్యమ్మగారు ఆధ్యక్షత వహించి జిల్లా స్త్రీలసమావేశమును జరిపితిమి. ప్రతి నెల ౧౮ తేదీన మహాత్ముని స్మారకదినసందర్భమున పూజలు గావింప బడుచుండెను. ౧౯౨౩ వ సం॥ ము జూలై ౨౮ తేదీన శ్రీ గాంధీ మహాత్ముని జన్మదినోత్సవం జరిపితిమి. అనంతరము ౧౯౧౦ ముదికి వెళ్ళి బీదలకు ఆస్తి ప్రదానము భవనం స్త్రీల సభ చేర్చి తాళములతో నూరేగింపులు జరిగియుండెను. మేము జరుపునట్లుకు మహాత్ముని కై ప్రవాది యంతర మతస్థుల స్త్రీలు ఘోషావానిలారునాడె వచ్చి యుండుట చాల శుభ జోషము.

ఉద్దేశ ప్రచారము-వస్త్రాలయము

ఉద్దేశ ప్రచారమున ౩౧ రాటములు చేయించి కొన్ని విక్రయించితిమి. ౧౧ రాటములు భర్తముగా సంఘమున కియ్యబడినవి. ౧౬ అనుమానము చేయించి విక్రయించితిమి. ఇందు ౧౦ రాటములు నెలకు ౪ అణల నొప్పున విక్రయము లానికి వెల్లుబిడినవి. మరలమూడవ నిచ్చియున్నాము. ౧౯ రాటములు బీదలకు మహమ్మదీయ స్త్రీలకు చేర్చబడు తదితరులకు తాత్కాలికముగా కార్యకర్తలను సుఖయోగించుకొనుటకై యుపయోగముగా వ్రాసినవియున్నాము.

మూడు అర మణులనుమాదిని ౩ వణులను యేకులను, విక్రయించుకొనితిమి. దాదాపు ౨౦ వణులనుమాదిని కొనుగోలుచేసితిమి. ముఖముగా గామములలో ౧౯ గ్రామముల సంఘములకు తరఫునబెట్టి ౩ నెలలవరకు వనిచేయించి గీత తాములేక మూడు ౪౭౯ గణములు కేయించితిమి. కడుపు, దిడ్డు, చెవులలోనగు గడ్డువులను విక్రయించుచుంటిమి. అప్పుడప్పుడు స్త్రీలు పీఠులమీదకి యింటికి తిరుగుచు ౧౯౧౦ రూప్య మాలకులకు ఉద్దేశవిక్రయము చేయించుకొనితిమి. ప్రతిగ్రామమునకు వెళ్లి విదేశ ప్రచారమును గురించి స్త్రీలచే ప్రచారములు చేయించుచు శ్రీ గాంధీదేవిగారి సందేశమును తరఫునములమున స్త్రీలకును కందజేసితిమి.

౧౯౨౩ వ సం॥ ము జూలై ౨౮ తేదీన ఉద్దేశ ప్రచారము యందుకై ప్రత్యేకింపబడి కనూజచేయబడిన విరాళములను మూడు ౬౦౦ రూప్యములతో స్థాపించబడినది. మావస్త్రాలయమునకు వచ్చుగుడ్డలు గండవరంధ్రా కాంగ్రెసు వారి యాజమాన్యమున కాంగ్రెసు వర్గములందు నేతబడి సరస మైన భవనం మూడు యంత్రములనున్నవి. మేము స్త్రీలకు యంత్రముల అద్దముల చేయించి లాభ మేమియు లేకనే విక్రయించుచున్నాము. ఈ మా ప్రయత్నము చక్కగా కొనసాగుచున్నదని తెలుపుట కంటియు సంతోషించుచున్నాము.

కాంగ్రెసు సభ్యులు

కడతన సంతకము ౩౧౧ ము ది సభ్యులు చేరి పాపలా లాసంగియుండిరి. ఈసంతకము యిప్పటికి ౨౦౦ ముదిని చేర్చుకొనితిమి.

తెలకు స్వరాజ్యనిధి

నెల్లూరుసంఘము పరిపరగామములందును విడుదలై వచ్చినవారు, రాళ్లపల్లి నుకన్నమ్మ ౧౯౧౦ రూప్యములవరకును, ఉద్దేశవిక్రయమునకై ప్రత్యేకింపబడి బాధ్యురాలముగా ముఖ్య ౬౦౦ రూప్యములను తెలకుస్వరాజ్యనిధిలోనికి వసూల్ చేసితిమి.

హిందీ

స్త్రీలకు హిందీరగతిని కార్యాలయమున ౪ నెలలవరకు జరిపితిమి. ఇది కొన్ని కారణములచే నిలిచినది. త్వరలో మరల ప్రారంభించెదలమియున్నాము.

శ్రీ కస్తూరీదేవి జాతీయ బాలికాపాఠశాల

నెల్లూరుసంఘము జాతీయపథకుల కనుమరిచి విడుదలై వచ్చిన బాలికాపాఠశాల యొక్క మేరయు తేవంతులగుచు శ్రీ గాంధీ జేవిపేటకు వెళ్ళి పాఠశాలను ఈ రుద్దిద్దా కామసంతకమున ఆధ్యక్షత (విజయ) దళముగా (జూలై ౧౦-౧౦-౨౩ ది) ౧౮ బాలికలతో శ్రీయంత టంగుటూరు ప్రకాశంపల్లెనువారిచే ప్రతిష్ఠింపజేసితిమి. ఈ పాఠశాలను, జేకాభిమానియు, విద్యా మంతురాలు నగు సో॥ పాటూరు బాలసరస్వతమ్మగారు ఉపాధ్యాయురాలుగా ముఖ్య మితిమిరిగి సాక్షులు చేయుచున్నాను. ఇందు ప్రస్తుతము తెనుగు, సంస్కృతము, (చారిత్రా యిష్టము ననుసరించి) హిందీ, తెలుగు, బేతవర్ణి, గృహవైద్యము, కంటివారులకు వలయుజ్ఞానము, నూతనములను మొదలగు విషయములు ప్రవేశమునకు నేర్పబడును. త్వరలో సంగీతము, చిత్రకళ, జ్యోతిషము మొదలగువిషయ ప్రవేశ పెట్టెదలము. ఈ పాఠశాలకై లోగడ శ్రీ వి.కమనీయపురి నుగిరిలికానభవారు రూ 10 విరాళ ముసంగించుటచే వారి గౌరవార్థము కృతజ్ఞము ఈ విద్యాభివృద్ధి బలములను నుదాహరణములను స్త్రీవిద్యాభివృద్ధి మానవతలను ముఖ్య తోడ్పడ బాధ్యులు.

మందనములు

మేము ఈయొకటిన్నరసంతకములలోపల నింతకన్న వెక్కిరిపి చేయబడినవి. కొన్ని సమయములందు సర్కారులవారు మా ప్రయత్నముల కడ్డక పడుచు 141 నెక్కును వివిధ ప్రదేశములందు, అనేకపర్యాయములు పరిరంజనముగ ప్రయోగించుచు కడకు సో॥ కందాడై యతిరాజమ్మ, పాటూరు బాల సరస్వతమ్మగార్లచే 188 వ నెక్కును ప్రయోగించి కేయించి యుండిరి. మేము ఈబాధలను గమనింపక చేతవైసంతకముల పనిచేయుచు చేకూర్చెద మా యందుకై కేయించుచున్నాము. ఈ మా ప్రయత్నములందు నెల్లూరు లోపలను బాధకములను కాని మే మబలను కటచేతన, సంఘమును స్థాపనజేసి కొలది కాలమే యగుటచేతను, ప్రస్తుతము బేతము జాతీయయందు విషమపరిస్థితులవలనను, ఆలోచనలకైను అరకేము కలిగి యుండవచ్చును. సంఘముపట్టి దిమిడము దాకి మూలస్కంధ మైయుండి సంఘముద్వారా బేతమును ఎంతో మేల్కొల్పిన సో॥ తిక్కనపల్లి నుకన్నమ్మగారి సభ్యురాలైన తిక్కన జ్ఞాతన యెంతయే ముఖ్యమనియున్నది.

ఇట్టియు స్త్రీల విద్యాభివృద్ధికై చిరకాలమునుండి సాటు బడుచు, తన యిష్టములను సలహాచేతను, కార్యములమైన సహాయముచేతను, మాకు నెల్లూరువిధముల తోడ్పడుచున్న శ్రీయంత టంగుటూరు వెంకటసుబ్బయ్యగారి మా కృతజ్ఞతా భార్య వ దేవము లర్పించుచున్నారము.

కార్యనిర్వాహకలకు లయింపుటకుండి మాకు తోడునీడ యై మేముచేయు తపాలయందెల్ల మా కర్తవ్యసాహాయ్య మొనర్చుచు మా సంఘములను బేతనెర యొచ్చుచున్న శ్రీయంత రాళ్లపల్లి రామసుబ్బయ్యగారి ఋణమును మేము తీర్చుకొన బాలము.

మండలేతరులను, మండలేతరులను, మే మొనర్చుచున్న ఈ స్వల్పజీవకు చేయుత వ్రాసంగి మేముచేయుచున్న యీ కార్యములను సఫల మొనర్చునని ప్రార్థించుచున్నాము.

కార్యనిర్వాహకసభము

1923 వ సంవత్సరమునకు ఈక్రిందివారలను సభ్యురాల (మగ) నెక్కు కొనడమైతి.

అధ్యక్షురాలు:— శ్రీమతి కందాడై యతిరాజమ్మగారు, సమయ కార్యదర్శి:— శ్రీమతి పాణికా కంకమ్మ గారు శ్రీమతి టంగుటూరు మహాలక్ష్మమ్మగారు.

కోశాధిపతి:— శ్రీమతి క. కనకమ్మగారు.

సభ్యురాల:— శ్రీమతి తిక్కనపల్లి నుకన్నమ్మగారు శ్రీమతి విజయ సత్యవతిమ్మగారు. శ్రీమతి పాటూరు బాల సరస్వతమ్మ, కూరపాటి మంగళమ్మ, రాళ్లపల్లి మేకట నుమ్మమ్మగారు.

మాతృకలను కనిభివేషించు భాగ్యవతి యాపరంపు ఆడిటర్ గౌరవ రిపోర్టు ఇందు నెలకు జరిపబడియున్నాము. అందు మా జమాఖర్చువివరములు తెలియనగును.

(సరి) పాణికా కంకమ్మ

కార్యదర్శి

నెల్లూరు స్త్రీల కాంగ్రెసు సంఘము, మాతృకాశాఖా ౩ ది, జూలై ౨౦-౧౦-౨౩ ది

* * * *

అనుబంధము

ఆడిటర్ గారి రిపోర్టు

నెల్లూరు స్త్రీల కాంగ్రెసు సంఘము అధ్యక్షురాలు:— శ్రీమతి కందాడై యతిరాజమ్మగారు కార్యదర్శి:— శ్రీమతి పాణికా కంకమ్మగారు.

శ్రీమతి పాణికా కంకమ్మగారు ఈ సంఘమునకు ప్ర ప్రథమమునుండి కార్యదర్శిగానున్నారు. శ్రీమతి తిక్కనపల్లి నుకన్నమ్మగారు 1923 వ సం॥ ము ఆరంభమున అధ్యక్షురాలుగానుండిరి. 1923 వ సం॥ ము శ్రీమతి కందాడై యతిరాజమ్మగారు అధ్యక్షురాలుగను, శ్రీమతి పాణికా కంకమ్మ, శ్రీమతి టంగుటూరు మహాలక్ష్మమ్మగారు కార్యదర్శిలుగాను నెల్లూరునుబడి. ఈ సంఘము 1923 సం॥ ము మార్చి నెలలో స్థాపించబడి నిర్మాణ కార్య కమిటీయొక్క ప్రతిపక్షమును కడకు శ్రీమతి కొనసాగించుచున్నది. 1922 వ సంవత్సరములో సభ్యురాల (మగ) 881 ముదిచేయుండిరి. తెలకు స్వరాజ్యనిధికి ప్రప్రథమ ముఖ్య నెల్లూరు పట్టణము (యెల్లూరుగూడలలో) ప్రతిపక్షమును లిచ్చుచు కనూజచేసి నమూనా 900 రూప్యములు సంపాదించి యున్నారు. మరియు 1923 సం॥ ము నుండి సుమారు 18 మైళ్ల దూరమునందు కొన్ని గ్రామములలో శీత్రమైన ప్రచారము సలిపి అచ్చుబచ్చుట భాగ్యము (పొంపేనీ నుమారు ౧౦౦ రూప్యముల గణించి యీసామును ఉద్దేశ కార్యములైను వినియోగించుటకు ప్రత్యేకించినారు. ఇదిగాక ముఖ్య ౩౯౦ రూప్యములను ప్రత్యేకింపబడి సంపాదించి యున్నారు. ఉద్దేశవిక్రయమున కై రాటములచేయించి బీదసాదలకు వికరితని కొన్నిటిని దాన మొసంగి మరి కొన్నిటిని నెలకు 0-4-0 కనూజచేయుపద్ధతిమీద నిచ్చియున్నారు.

మరియు ముఖ్య ౧౮ బహిరంగసభలను జరిపి వలయు నట్లుపట్టణమునందు ఇంటింటికి తిరిగి ముఖ్య ౬౪ వెయ్యి రూప్యముల ఖర్చుల ఖర్చును విక్రయించి యున్నారు. హిందీ భాష సభ్యునించుటకు కార్యాలయమున నొక హిందీ తరగతి 4 మాసములవరకు జరిపియున్నారు.

1922 సం॥ ము మార్చి నెల మొదలు 1923 సం॥ ము మే నెలవరకును సంఘముయొక్క జమాఖర్చు కట్టి యీదిగన ముఖ్యమనియున్నది.

నెల్లూరు స్త్రీల కాంగ్రెసుసంఘ జమాఖర్చుకట్టి 1922 సం॥ ము మార్చి నెల మొదలు 1923 సం॥ ము మే నెలవరకును.

జరుపినవనము

తెలకుస్వరాజ్యనిధి (వారపు మూలవిచ్చుము)	883-9-6
అచ్చుకట్టు (నూర్గలన)	2
తిక్కనపల్లి నుకన్నమ్మగారి (రాళ్లపల్లి నుకన్నమ్మగారి)	882-10-2
ఉద్దేశవిక్రయ ప్రత్యేకింపబడి విరాళము	478-2-5
కట్టుబడుదలు	109-11-0
రాటములకు నెల్లూరు ముఖ్యవిలాససభవారి విరాళం	108-0-0
అచ్చుకట్టుకనూర్గల- ఏముల దూది	123-7-9
రాటములు దిడ్డు కడుపు	117-14-6
కట్టుములు	258-0-6
పండుము	86-7-4
ఉల్లములము	0-6-8
కార్యనిర్వాహక సభ నిలుకనూర్మునుండి వాసును	888-0-0

2,831-5-5

ఖర్చువివరము

కొనసాగింపు:— రాటములు కడకు	110-0-8
దూరయేసలు	281-10-9

నూలుపడుగులు	60-8-9
వరుగు నేత కూలి కర్ర	190-6-11
ప్రచారపుపురులు	285-18-8
హిందీప్రచారము	5-0-0
హంతులకొనగొలు	88-18-9
అగ్గినుపురులు-వేతనములు, ఇంటిపాద గట్టేవరికి	482-12-1
పోస్తు, రంది, అచ్చు	17-11-7
పత్రికలచందా	8-0-0
చిల్లరకర్రలు	9-18-8
అనామకుభాతా చాఖలా	28-0-0
కార్మికులకొద్దనిల్య	772-7-5
కోకాద్రావురాతికొద్ద నిల్య	585-11-0
నగదు కేతా నిల్య	61-7-7

2,881-5 5

తెక్కలకాళి

తెక్కలకు సంబంధించి పుస్తకములన్నియు కలిగి నుంచబడినవి. ఈవై జమాకర్త జిల్లా విమర్శ చేయుటలో ఆడిటరుగా నేను కోరిన యావత్తు సంఖ్యాపత్రములు ఇచ్చబడినవి. నాకు తెలిసి నంతవరకు, నాకు యిచ్చబడిన సంఖ్యాపత్రములపై సమము యొక్క తెక్కపుస్తకముల ననుసరించిని ప్రాంతములను జమా ఖర్చులను తెలియజేయు ఆచరణము కా అభిప్రాయముగా కల గ్రామసంఘముయొక్క ఆర్థిక నిధిని ఆధారముగా తెలియజేయుచున్నదిని తెలుపుచున్నాను.

ప్రథమమున శ్రీమతి పాణకా కనకమ్మగారు కడితరస్త్రిలయొక్క సాయమున ఈ సంఘమును స్థాపించి సంఘముయొక్క ఆర్థిక నిధిని కర్మకర్తలచేత పెంపొందించుచున్నారు. కర్మకర్తలైన యీమె పూనిన దీక్ష స్వార్థత్యాగముతో నూతనోత్సాహము తప్ప జూరండు కాదు. శ్రీమతి కనకమ్మగారు సంఘాధ్యక్షుడయినట్లుగాను పదేడు శ్రమ మిగుల శ్రమింపనియు.

మ.కం. బండరు (సం) వే. నారాయణమూర్తి, తేది 2-7-28 } ఆడిటరు ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయసంఘము (కడియనకలలు)

(సం) పాణకా కనకమ్మ, కర్మకర్త.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంఘము

అక్టోబరు 21:-రాబోవు నవంబరు నెల 11 తేది కాకినాడలో జరుగవచ్చు ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంఘసమావేశమున శ్రీయతరస్త్రిలకుంటి రాఘవశర్మగారు ఈ దిగువ తీర్మానములను ప్రకటించి రాష్ట్ర సంఘ కార్యకర్తలకు వానిని కార్యక్రమజీవితంలో చేర్చుచు నిష్ఠాపరులగునని తెలియజేయుచున్నది.

తీర్మానములు

“కార్మికుల కష్టములను తొలగించి వారిసంఖ్యను ఆర్థిక నిధిని బాగుచేయుట కాలగ్రామ విద్యుత్ కర్మకర్తలచేత నొకటిగావున, ఆంధ్రరాష్ట్రమున కొన్ని జిల్లాలలో కూలివారికి కూలి కొలుచునపుడు బహుముతము, మానకలన్న తక్కువయ్యెను “జీతాలముతము” జీతాల లేక పిచ్చుమానికలను రైతులు ఈ యోగించుచున్నారని గాన అట్టి ఆక్రమ కర్మకర్తలకు మోసాని నరియైన కొలత సాధనములను రైతులు వాడవలె ననియు, ఆంధ్రరాష్ట్రమునందలి ప్రతిజిల్లా కాలగ్రామసంఘమువారు ఆయా జిల్లాలలో రైతులకును కూలీలకును కలుగుచున్న తగాదాలను అక్కటప్పటికి తీర్చిదిద్దుటకు ఉపసంఘము నెర్పవలెననియు, ఆంధ్రరాష్ట్రమునందలి కాలగ్రామ సంఘములు తమ యింతర పనులతోపాటు కూలీలు, కిడితర బీదజనులకు అత్యవసరమైన బహువస్తువులను విక్రయించు కాలగ్రామ దుకాణముల నెర్పవలెను రాత్రిపాఠశాలలు ఆరోగ్యబోధకు ఉచిత వైద్యసంఘములు స్థాపించుట మున్నగు కార్యములను కూడ చేయవలయునని ఈ సంఘమువారు తీర్మానించుచున్నారు

జిల్లా కాలగ్రామ సంఘము

జిల్లా కాలగ్రామ కార్యదర్శిగ నుండి శ్రీయతరస్త్రిలకుంటి రాఘవశర్మగారు కోడిగిరిముఖ సెలవుగొని యుండిరి. జిల్లా కాలగ్రామ సంఘసభ్యత్వమునకు రాజీనామా కూడ పంపు కొని యుండిరి. కాని మిగిలిన రాజీనామాల నువసంపారించు కొని సెలవు కర్మకర్తలకి తమ పూర్వవధిని నిర్దేశించి కార్యరంగమున ప్రవేశించి నిర్ధముగ మున్నారని తెలియజేయుచున్నది.

జిల్లా రైతులు

మాజిల్లారైతు బనేమకు కార్మికులకు నెక్కుడు సాగు భూమిని పొందుచున్నది. శ్రీమతి పాణకా కనకమ్మగారు కడితరస్త్రిలయొక్క సాయమున ఈ సంఘమును స్థాపించి సంఘముయొక్క ఆర్థిక నిధిని కర్మకర్తలచేత పెంపొందించుచున్నారు.

నెల్లూరు

కూలీలు-కాలగ్రామసంఘములు

ఇంతవరకు కూలీలసానుభూతి కాలగ్రామసంఘము విశేషముగ లభించినందున కారణములు కలవు. మర యొకప్పుడు నందు అప్పుకొరత బద్ధులు తక్కువ వారిని ఆర్థికపరమ విషయములకు తెలియజేయు లేదు. వేళింపు దానుగాయి ఒకానొక వోటు చెప్పి ట్టు పెరించు సంధి వారికప్పుడు కాదు. మహాయుగంతులము వారిని ధి కుప్పెట్టును ఇక వరకు సంఘమువారి కప్పుడు వరము. ఇద్దరు వరుసనటి కేయూట్టి కూలీలకు ప్రాణదాతయే గాని కష్టములను గొనునట్టి కూలీవానికి అసాధ్యము. అప్పుకొరత విషయము తిక్కలకర్మకర్తగా ఆచరణపడినచోట నెల్లూరు సంఘ సంఘాధిపతిగారి ఆధిపత్యములు చాలగలిగి. కావున కార్మికులపై మన సంపాదించుటలన్నచో కాకి ఆగపడునట్టియు మెట్టనే ఫలితము నిచ్చునట్టియు, ఆర్థికలాభమును ఎంతకొంచెమైనను సరే కలిగియున్నట్టియు నైక కొంతసాయము చేయవలసి యున్నది. ఇట్టి సహాయము నుండించుటయే యావ్యాసముయొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యము.

జీతాలముతము: పిచ్చుమానికలు

ఆంధ్రరాష్ట్రమునందు కొన్ని జిల్లాలలో చాల సంఖ్యలనుండి వైకలసాధనములు వాడుకయందున్నవి. బహుముందువయోగి కుటుంబములకు నీవి చిన్నవి. రైతులకూలి వారికికొట్టుటయందు ఈ రైతులముతము వాడుచున్నారు. ఈ యవ్యాసము తెలిసి యు కూలీలు దీనితోనే కూలీని తీసికొనిపోవుచున్నారు. ఇది అకమమ యొక్కకొనక పూర్వమున్న కూలీ హెచ్చలేదాయని వాదింతురు. కాని ధాన్యపురము హెచ్చించినయమును, బీదలకర్మకర్తలకును ఆచరణపరమము యధాసంధియు వివేకముగా మెగిన విషయమును బాధక ముంచుకొన్నచో, ఈ వాదమున కర్మముందరు. ఈ యవ్యాసమును గమనించునెల్లూరు, గుంటూరు, మహానగరముల నీ దురాచారమును మెట్టనే మాన్పవలెననియు, సరియగు కొలతపాత్రలతో కూలీని నిత్యము సిట్లు రైతులను ప్రార్థించవలెననియు తీర్మానించబడినది. ఈ తీర్మానమును అనుసరించుటకు, నెల్లూరుజిల్లానుండి గొప్పభూస్వాములైన శ్రీయతరస్త్రిల బెజవాడ నుండిరావరెడ్డిగారు, తిక్కవత్తు రామరెడ్డిగారు, మేనకూరు దశరథరామరెడ్డిగారు, బెజవాడచంద్రశేఖరరెడ్డిగారును గుంటూరుజిల్లానుండి శ్రీయతరస్త్రిల కన్నెగంటి నూర్కాళారాయణ చాచిగారును దురగోంటియను, కృష్ణా జిల్లానుండి శ్రీగంధులరాజేంద్ర మహారాజగారును ఇతరరైతులును ఆమోదించిరి. రైతులందరు దీనికి ప్రస్తుతము ఒప్పుకొనవచ్చును కాలగ్రామ అభిమానులైనను దీనిని మెట్టనే ఆచరించిన కాలము.

ఉచిత వైద్యసహాయము

వ్యాధిపీడితులకు కూలీవారు పనులందుబాధలను కల్గించవలసికాదు. యుఖ్యముగా వైద్యులందరు గ్రామమునందు కూలి చేసికొని బ్రతుకపంచుచున్న పేదలకు ప్రాప్యవైద్యము చేయించి ముందియ్యరు. వైద్యులొకవేళదొంగిలినను, వానికొక్కటని సుపతిధులను వివేకముగనుండును. అతడేమిసంకల్పించినను కలరాముదగు గొప్పవ్యాధులకు, పల్లెటూళ్లవైద్యులందరియొద్దకు తిగిచుండు అందవు ఇక సర్కారువారు గ్రామాధికారులయొద్ద నిలువయుండు కలరామాత్రలకు సెందురుబాగువనునది గ్రామములే తెలిసికొనగలరు. వైద్యుని కష్టమునకును, బోయమునకిని కొంచెమైనను సరిపడెంచున కూలీల ప్రతినిష్ఠ వ్యాధి వైద్యులయొద్దకుపోకలక వ్యాధి ముడి విషయాగ్రహణ చెందువరకును ఊహించుదురు. వనిబోక కష్టము నాచరించినచో రైతునుండరామి రెడ్డిగారు తిక్కవత్తు రామరెడ్డి, మేనకూరు దశరథరామరెడ్డి, తేలూరు నుబ్బరామరెడ్డిగారు మున్నగు రైతులు పూర్వము వాడుకగా నిచ్చు పిచ్చుమానికలు కర్రలను మాని సరియైన కొలత సాధనములతో కూలీలకు సేవ్యకాండవ పాటక జనములకు కూలీల సొసంగుట కంగీకరించిరి. ఇతర రైతులు కూలీల సాధనములే యనుసరించెదనని కోరుచున్నాము

కాలగ్రామ గజిల్

“కాలగ్రామ గజిల్” అను నొక కరకమును, పక్షమున కొకసారిగాని మానము కొకతూరిగాని, జిల్లా కాలగ్రామసంఘము వారు ప్రచారణల పనులనుగూర్చి, ప్రయోగపరయమున అలాచింపుచుట్టు తెలియుచున్నది. ఈవిషయమై నకంబు మామమున జరుగవచ్చు జిల్లా కాలగ్రామ కార్యనిర్వాహకసభయందు చర్చించబడును.

“నిజమ” వాసికొనను. ఇట్లు బొమ్మములే అయ్యెనులెమరేమియు కూలివారికి నునము విచారించుటలేదు. సేద్యముచేయలేని యాసలియెద్దకు మనము గాఢముట్టి మేపును కొప్పుకొందుముగాని చిన్నకాట పశువులకావలెయైదాది ముక్కా లిండునలి యునవరకు, యాకట్టిమ మనకొరకై ధారవోసిన కూలీవాని తిని మనము విచారించుట కిష్టపడలేదు. సారముకొనిత యెట్లుగా కేసలము స్వార్థముకైతను, ఆరోగ్యముగల పశువులనే నేరకొగవరుసగు కూలీవాడుకు రైతుయొక్క ఆర్థికాభివృద్ధికి అత్యవసరము గదా! ఇట్టిసేద్యములలో కూలీలకు ఉచిత వైద్యసహాయముగల్గుట రైతునికొని యొప్పుకొనవలసియున్నది. రైతు లీ విషయమును గమనించుట్లు చేయుటయే, నీలైకవోట్ల చిన్న చిన్న బొమ్మల పరమమయ్యెను, కాలగ్రామసంఘములవిద్యుత్ కర్మకర్తలు. ఈవనిని నిర్వహించుటయందు కొన్ని కష్టములున్నవి. ద్రవ్యతాపము మొదటిది. సరియైన వైద్యులు ప్రతికాలగ్రామ సంఘమునకలభించవలెనుండవలెను. కాలగ్రామసేవకలబడుచున్నట్లు యందు పొకటాటగా విందులు మూతనది. ఈయ్యెందులను కొంత వరకు సరియమొనగల్గును. సారంభమున సామాన్యవ్యాధులకు మాత్రమే కాలగ్రామసంఘములు బొమ్మములు వాడుచుండవలెను. జీతాభిమానుల వైద్యుల నాకముంచినచో మందు ఖర్చులు మూతము పుచ్చుకొని బొమ్మములు చేసియున్నట్లుయే గాక, తాముండు గ్రామములలో నుండియు చేయించి ముడిలిచ్చుచుండురు. వైద్యులు భింపవోతును, కలరా మొదలగు వ్యాధులకును మనవైద్యులు చేసి విక్రయించుచుండుట (పేటెంటుమొదలగు) తెప్పించి, అందుందు సలహా నకంబు వాడవచ్చును. మతీయు యీ వనిని మొదట వైద్యులన్న గ్రామమునకే ప్రారంభించవలెను. వైద్యులైనవో ఆట్టికొనుటకు, కాలగ్రామ కర్మకర్తలు చేయవచ్చు ఆయుర్వేద వైద్యులకొక, అనుభవతో నుండి మెదలవలెను. సందర్భములను పట్టికొని కాలగ్రామకారే పరమమువాడ పెట్టిండుట యొక్కము, ఇట్టి యెత్తులును నెల్లూరుజిల్లానుండి ప్రస్తుతము 10, 15 గ్రామ కాలగ్రామ సంఘములవారు చేయుచున్నారై క్రైస్తవ మమనసేవకల వైద్యులు చేయుచుండుటను గమనించినచో కాలగ్రామ సేవకు ఈవేళి బూతుకొనవలసిన అవసరము బోధపడగలదు.

కాలగ్రామ దుకాణములు

ఈవిధుడ చాలామందియైరి. గ్రామములందు నిగింపకులీలు ధాన్యమును బద్దలిచ్చి కనువులను మార్చుకొనుటకల చిల్లరకర్రలను విద్యుద్ధాన్యమున కిక్కువ వెలలకు పుచ్చుకొనకుండును. మంచి వస్తువులను కరియైన ధరలకు యిచ్చుకొనుటయు తూనికలలో మోయు చేయుటయు అప్పులిచ్చునప్పుడు పొంబాటు తెక్కులు ప్రాయములందు మొదలగునవి జరుగుచుండును. ఈవిధుడి మూలకలెలకు బుట్టలతో సామానులు కొనిపోయి విక్రయించువారు ఇట్టిమోసములను చేసి ఎత్తున లాభములను పొందుచున్నారై. కావున బోవధరలకు బీదలకు అత్యవసరమైన వస్తువులకు ధాన్యము, ఉప్పు, మిరపకాయలు, చింతింపండు అయిదము, దీపపువచురులను మాత్రమే తెప్పి తిక్కుచుమాత్రమే కట్టుకొని అసహభలకు విక్రయించుచుండవలెను. ఈదుకాణములు సామాన్యమైన, ఉదయమైనను రెండుగుంటలకలము తెలచియుంచిన చాలను. నీలైకంకరకు గుమాస్తాలేకనే కాలగ్రామ కార్యకర్తలు ఈవని జరుపవలసి యుండును ఇట్టి పనులవలన, రాత్రిపాఠశాలలు, ఆరోగ్యబోధకులు, నేతపాఠశాలలు కార్మికసంఘసాధనము మొదలైన పనులవలనను కార్మికుల యపారమై ప్రేమను, భక్తిని కాలగ్రామసంఘములు సంపాదించుటయే కాక ప్రాగుడు మొదలగుదు రధ్యాసములనుకూడ పోగొట్టి నుతో కలిసి ఎట్టిత్యాగమునకైన సంసిద్ధులగుట్లు వారిని తిరిగి చేయవచ్చును. ఇంతకుంధి ధిరులకహాయము మర కచ్చుట కలర స్వరాష్ట్రసాధనయే అతి సులభ మును.

వెన్నెలకంటి రాఘవశర్మ

సురతి ద్రావకము
సీసా 1-కి వెల యు. 1-0-0 ని. పి. యు. 1-4-0.
మూత్రద్వారమునుండి విషద్రవము మూత్రనాళము వరకు బోయి ఆక్రమించుచు అగుటవలన కేగరొగము ఏర్పడును. దీని అంటుకొగము ఒకరివలన మర ఒకరికి ఏర్పడును. దీని వలన సంతాపము కలుగుటకు భంగము రావచ్చును. దీని ముఖ్య లక్షణములు. మూత్రము వెడలునపుడు పోట్లు మంటలు, మూత్రద్వారమునుండి తెల్లటిగాని, ఎర్రటిగాని, పచ్చటిగాని, చిము కంటి ద్రవమువెండెంబు, పా అమ్మతాండనము దీపో, పొంబాటు, మదరాసు,

అమ్మతాతలవం దీధా, మదరాసు - బొంబాయి.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము
ప్రతిపాపులో దొరకును

ఏలూరుటవున్ సర్వినెం143 గల మేడలాటరీ

15 అక్టోబరు 1923 తారీఖున జారీచేయబడిన G. O. నెం 443 రు నరుసరించి యేలూరు పుర మండలములో నౌరవనీయుల సమక్షమున 4 వ. నవంబరు 1923 తేదీని పై మేడలాటరీ కల్పబడును.

మరూ:—లాటరీ పర్యవసానము గెలుపొందినవారికిమాత్రమే ప్రత్యేకముగా వెంటనే తెలియపర్చబడును. తదితరులకు కొందూ, స్వరాజ్య, ఆంధ్రపత్రికలవ్వారా తెలియజేయబడును.

ఇట్లు,
మూటూరి సర్వేశం, యేలూరు, కృష్ణాజిల్లా.
ది 28-10-1923.

పరీక్షకు నిలచి భ్యాతిగాంచిన

శుక్లనష్టము

మాత్రము 50కి రూ 1-4-0

చిరునామాలు విశముగా వ్రాయవలెను. టవర్ ఆండు కో. ఏలూరు, (కృష్ణాజిల్లా)

పూతని వైత్యరోగములకు సీసా 1-కి రు 1-0-0

మహాశుద్ధి జ్ఞాపక క్షి సీసా 1 కి రు 1-10-0

సంజీవి రక్తశుద్ధికి లేహ్యం తు 20 కి రు 5-0-0

ఈ వైద్య ప్రత్యేకము. ఏ తెలుగు కావలెను.

ది మద్రాసు ఆయుర్వేదిక్ ఫర్మసి, (లిమిటెడ్)

మద్రాసు, హంటురోడ్డు వండుండు మెనర్సు టూకర్ ఆండు సన్స్ వారి భవనమునకు ప్రక్కన వుండు నెం 2/4 రు భవన ముందు మాటాంచి ఏర్పాటు చేయబడినదియు, మా మానేజింగ్ డైరెక్టరును, ప్రధాన వైద్యులు నగు ఆయుర్వేదరత్న భండీశ్ చక్రవర్తి ఎక్. వి. శ్రీరామారావులు, పి. హెచ్. డి. ఎస్. సి. గారు, ప్రతినిధులు, అధికారులు, సేవలందించుచు వుండి, కింది వలె తెలుగువారికి కాముండు కోరికలు పరిశీలించి, వారికి సులభ నొసంగెదము. అని మేము ఇ యుమాలముగా ఎల్లరకము తెలియజేయుచున్నాము.

గొండిఆఫీసు,	} ఉదయము 7 గంటలనుండి 10 గంటల వరకు సాయంత్రము 4 గంటలనుండి రాత్రి 7 గంటలవరకు. పక్షము 10-30 గంటలనుండి, సాయంత్రము 8-30 గంటలవరకు.
2/4 హంటురోడ్డు, మద్రాసు,	
హెడ్ ఆఫీసు	
44 గోవిందస్వామిక వీధి, జార్జి టౌను, మద్రాసు.	

శ్యామా సుందరము

ఒక చక్కని నవల

గ్రంథకర్త: ఒంతలి సత్యనాథము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాండ్రదేశమును కలవరపఱచిన

రంపయుద్ధము

నకు సంబంధించిన నవల. కథాసందర్భములు, వర్ణనలు, రంగములు, పాత్రలు హృద్యములై చిత్రము నాకర్షించును

డిమ్మి సైజు ౧౮౦ పేజీలు : వెల రూ 1-0-0

ఒకేసారి మొత్తముగ కొనుపారలకు కమీషన్ నివ్వబడును

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తవాలాపెట్టె 212, మదరాసు

పాలసుగంధలేహ్యము

ఇది రక్తిశుద్ధి, శ్రేష్ఠమయినది సువాసనాముఖ, మేహ పాదజల, మచ్చలు, చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, కంటిలోని వాటిని ఖండించును. 4 డబ్బీల చాలాను.

20 రు|| డబ్బీ 1-4-0 వి పి. 0-8-0

కూష్మాండలేహ్యము.

అత్యుష్ణము, నిక్కాక, కాగ్నితీత, నలుబద్ధము, కడుపులో వంట, మొదలగు వాటిని హరించును. చాలాను. 20 రు|| డబ్బీ రు 1-4-0 2 డబ్బీ వి పి. 0-8-0.

పి. శి. వ. లిండుకో, ఆయుర్వేదసహజం,
(4851-4) సెలెషి—సెలూరుజిల్లా.

దీపావళి వినోదము

మరాఠాబద్ధి

అతివా: !!

అత్యుష్ణము!!

ఇది మద్రాసులో అయ్యు శీతలత మూటి మూటికి అతిపాక మంత గాలిలో నెలకొని వుండి కాలి, వానినంటే పదిరెట్లు యెక్కువ కాంతినిచ్చును. ధరలు:— 60 గలములు 2 డబ్బీల డబ్బీ 1 కి, రూ 1-14-0 ఈ కలయికవారు సామ్య ప్రభావగాని యార్ద్రభవనవో గర్భ, విజయవేసి పోవలెను. 20 రు|| డబ్బీ రు 1-4-0 2 డబ్బీ వి పి. 0-8-0.

శ్రీ శ్రీష్టా వ్రెస్టు, రాజమగ్గి.

The Zandu Pharmaceutical Works Ltd.

Elphinstone Road, Bombay.

జాండు పర్యాటికల్ వర్కుసు

లిమిటెడ్, బొంబాయి.

మొదటిరకం చంద్రచక్ర మాత్రలు

ఇది శిలాజతు శోషాభివృద్ధి, మూక్తి భస్మము, మొదలగువాటిని కల్పి కాస్త్రోక్తముగా నియంత్రించుచు వుండి, మూత్రముతో లెనిపోవు కుళ్లము, మూత్రమునందు వీసి (phosphate), తెలుపు మొదలగు నెగ రోగములు, నడుమనొప్పి, వాతరోగము, జ్వరములు, బలహీనత లతర శ్రీగంజంధమై అంటువ్యాధులు మొదలగువికల్ప కుడరను.

2 క గులముల ఔషధముల బుడ్డి 1-కి ధర రు 1/5/0

1 బుడ్లకు ఒక సారి ఆర్ద్రము పంపి ప్యాకింగు పోస్టా ర్యులు యివ్వవలెను.

మా ఔషధముల క్యాటలాగు యివ్వవలెను. పంపిండు

Sole Agents

H. Damodar & Co.,

43 China Bazaar Road,

Madras.